JURNALUL S.F.®

Premiul Convenției Europene de SF
EUROCON '94

Anul IV Nr. 106
Săptămînal de cultură
SF, HORROR ŞI FANTASY
16 pagini - 250 lei

FANDOM POSTDECEMBRIST

MEDALION

MIHAI VICTOR STOICA

J. R. R. TOLKIEN

STEPHEN A. RYN

ISTORIA LITERATURII HORROR

CE MAI APARE ÎN ASIMOV'S SCIENCE FICTION

MIRCEA LIVIU GOGA

dino-saurisme

Simbătă, 4 februarie a.c., ora 10.00 va avea loc la sediul Clubului CFR Iaşi inaugurarea Clubului ALTERNATIV SF. Alternativ(a) ieşeană are ca vîrf de lance doi Mihai: unul vestic, adică Michael (Haulică) şi unul estic, adicătelea Mihail (Samoilă). Ambii vor fi băuţi din varii motive: primul pe motiv (ornamental) onomastic (2 februarie - LA MULŢI ANI!), iar al doilea pe mo-tiv (haute couture) editorial (v. "Unde cîndva suave păsări cîntătoare"). Pentru aceste importante motive mass mediile de toate felurile şi culoarile vor migra (care cu Intercityul, care cu rapidu', care cu cărucioru') înspre Ieşi spre a ajuta Alternativ(a) să păşească cu dreptu' (mită, plocon, atenţie, obol, peşcheş etc.). Sperăm să (mai) fim capabili să vă oferim amănunte după.

Craiovenii începură să mişte după adrese şi telefoane pentru invitarea la ZalbărCon. Dar ţinînd cont de data pe care o avansară ca probabilă: 1 aprilie mi-e că e vorba de una de-a lui Nea Mărin.

Lucian Băbeanu se zbate pentru obţinerea unui spaţiu expoziţional pentru un salon de artă în această primăvară. Lucru cu atît mai dificil cu cît a contactat o galerie de artă din Bucureşti.

Tot Lucian Băbeanu a deconspirat tratativele purtate cu TVR pentru acordarea unui extins actualei rubrici de sefe. Se vorbeşte de un spaţiu de 1h 30 (90 min.; *you are nuts* ?).

Pozitronicii din Buzău s-au înturnat la matca Casei Tineretului. Faptul cu atît mai îmbucurător cu cît s-au instalat avînd ca reşedinţă permanentă biroul fostului director. Probabil după alte cîteva peripluri vor anexa întregul local. E posibil ca în urma unor intense schimburi de idei cu cei de la Rom Telecom să fie sponsorizaţi şi cu un post telefonic.

S-ar părea că zombiul supernovistic s-a căptăuşit şi cu o casetă de redacţie. Din cîte am aflat în dreptul redactorului şef este trecut Vlad Frînghiu. Dar un cadavru nu învie cu o simplă transfuzie.

Aşa cum vă anunţasem Brăila a fost gazda lansărilor *Jurnalului SF* şi a cărţii lui *Mihail Grămescu - Sărituri în gol* . Dar despre ce s-a mîncat, bîrfit şi realizat în fotoreportajul din numărul viitor.

ANUNŢ

Scriitorul şi editorul francez Bruno Dehaye, publicat şi în paginile JSF-ului, (nr. 7, „Maestrul multiplicat", traducere N. C. Ariton) intenţionează un număr „Angle ouvert special Roumanie" (tr. „Unghi deschis special Romania"). „L'Angle Ouvert" este titlul fanzinului pe care îl publică domnia sa (ajuns deja la numărul 15), format A5, 36 de pag., tiraj 200 de exemplare, preţ 15 F este unul dintre cele mai apreciate din Franţa. Fanzinul apare sub egida asociaţiei „Le Fil des Mots", a cărui preşedinte este tot Bruno Dehaye, şi care mai editează revista „Le Marque-Page" şi microromane cu tiraj redus. Acest număr special al fanzinului este proiectat a fi realizat în condiţii grafice „profesionale".

Luînd în considerare această propunere, Nicolae C. Ariton aşteaptă de la cei interesaţi „oferta" constînd în texte cu dimensiuni medii (max. 15 pag.), ideal: traduse în limba franceză. Se acceptă şi traduceri aproximative în limba franceză, urmînd ca textele să fie corijate de N.C. Ariton şi Bruno Dehaye. Acolo unde traducerea nu este posibilă (aceasta ar uşura însă foarte mult munca celor doi editori), se acceptă şi texte în limba română traduse de N.C.A.

Pentru a elimina discuţiile ulterioare, eventualii participanţi sînt anunţaţi că drepturile de autor vor consta doar într-un exemplar din numărul special al fanzinului „L'Angle Ouvert". Nicolae C. Ariton va încerca să-i convingă pe editorul francez să acorde cîteva premii în cărţi SF, în limba franceză celor mai reuşite texte.

Mihail Grămescu, Silviu Genescu, Liviu Radu, Cotizo Draia, Liviu Surugiu, Ana-Veronica Mircea, Petrică Sîrbu, Dănuţ Ivănescu sînt întrebaţi, cu această ocazie, dacă au ceva împotriva ideii de a le fi selectat cîte un text din cele publicate în JSF sau „Anticipaţia".

Textele se primesc pînă la data de 31 martie 1995, pe adresa: Nicolae C. Ariton, str. 1848, bl.2, sc. G, ap. 9 Tulcea - 8800.

TOP 30

Din luna martie JSF lansează o nouă rubrică denumită TOP'30. Cititorii pot să-şi trimită preferinţele sub forma unui top alcătuit din 30 de locuri.

Pentru luna ianuarie veţi selecta cei mult 15 texte din cuprinsul anului 1994 (numai autori români) pe care le veţi aşeza în top în competiţie cu alte 15 texte din luna ianuarie 1995 (de data asta autori români şi străini). De pildă v-au plăcut 15 texte din anul 1994 pe care le veţi aşeza după dorinţă pe locurile 1,5,7,..... iar pe celelalte locuri 2,3,4,6,..... veţi aşeza textele din luna ianuarie '94.

Textele pot fi din *„JSF", „Anticipaţia", „Helion", „Curierul Naţional", „Supernova"* şi din eventualele antologii apărute la oricare din editurile româneşti. Topul alcătuit de voi va fi trimis pînă la 25 februarie pe adresa JSF. Urmează ca în luna martie să ne trimiteţi preferinţele pentru luna februarie care însă nu vor alcătui un top aparte ci vor intra în competiţie cu textele deja clasificate. De pildă ne veţi spune: *din luna februarie am selectat textele x,y,z..... pe care le situez pe locurile h,g,i..... din topul lunii ianuarie.*

În paralel se va alcătui şi un top al criticii.

Cititorii care au reuşit să formeze un TOP'30 identic cu cel obţinut după centralizare vor participa la o loterie care va avea trei cîştigători.

Cei care au reuşit să formeze un „TOP'30" identic cu cel al criticii vor participa la o altă loterie cu alte premii.

MACISTE

DREPTUL LA REPLICĂ

Scrisoare deschisă rezultată din deschiderea scrisorilor deschise ale profesoarei Mioara Negulescu; plus a celor care au urmat de la o vreme

Deşi voi fi acuzat de sadism, motivul fiind acela că am închis în mod deliberat uşa fandomului nostru în faţa unui virtuos „talent" constituit în persoana profesoarei menţionate, voi încerca să mă disculp, prin amabilitatea redactorilor, demolînd afirmaţiile irresponsabile ale acesteia la adresa articolului meu „Vivisecţie literară" publicat în numărul 85 al „Jurnalului SF", scuze publicate de aceiaşi tipărtură două numere mai tîrziu.

1) – Deşi personal mă îndoiesc, se pare că în articolul menţionat n-am fost destul de explicit, aşadar mă repet spunînd că-n paragraful rezervat romanului „Star-Trek - Jurnalul" menţionam clar: Nu calitatea intrinsecă a lucrărilor m-a făcut să includ în articol şi romanele contestate ci doar faptul că producţiile cinematografice sînt bine cotate de public şi aici, din păcate, intervine o gravă greşală de transcriere făcută de redacţie, o greşală care a transformat radical fraza mea. În textul meu stătea scris (citez): „Nu sînt deloc convins că ar trebui să-l cumpărăţi,(virgulă =N.A.) gîndită că are totuşi nouă volume" (încheiat citatul). Ei bine redacţia în culpă a plasat un punct în locul virgulei, rezultatul fiind o flagrantă contradicţie ce nu-mi aparţine. Sînt sigur. Greşala n-a fost voită dar cam acesta este rezultatul cînd unele tipărituri angajează amatori şi exemplele din viaţa Jurnalului SF pot continua vorbind, practic, despre fiecare număr şi pagină în parte.

2) – În ceea ce priveşte seria „Star Trek - Jurnalul" eu mă refeream direct la seria ce va publicată la editura craioveană Cristian Plus şi care va publica doar 9 (nouă) volume, motivele nu contează.

3) – Pentru „Terminator I" aceleaşi explicaţii ca în cazul Star Trek-ului, mai puţin cele particulare.

4) – Tot pentru profesoara noastră, pasionată de science fiction şi vînătoare de vrăjitoare, mai menţionez că lucrurile ce le-aş putea eu găsi în lexicoane pe domnia sa n-ar putea-o lumina. Deci reţineţi: A fi părintele cuiva, al unui domeniu oarecare, nu înseamnă, musai, a fi şi adeptul acestuia, mai ales că substantivele în cauză nu sînt şi sinonime cum încearcă să ne convingă doamna profesoară. Din lipsă de spaţiu o invit să aprofundeze răspunsurile lui Nicolae Ariton din Jurnalul SF.

5) – În a doua intervenţie a profesoarei noastre (!) cu pasiuni secrete, în numărul 96 al aceleiaşi publicaţii, aceasta continuă să „de-a cu barda" în tot ce mişcă, făcîndu-i pigmei pe doi dintre monştri sacri ai fandomului nostru, Ion Hobana şi Florin Manolescu. Să mă ierte Dumnezeu dar acum cred că toate materialele inchiztoarei mele sînt doar rodul unei minţi înfierbîntate. Sper, aşadar, că această intervenţie vă va discredita definitiv iar pentru cultura generală ce încep a bănui că vă lipseşte, vă informez că în măsura timpului ce-l am şi eu mă topesc după războaiele publice.

6) – Ce este drept am făcut şi eu greşeală la lista premiilor obţinute de romanul „Neuromantul" al lui William Gibson dar respectiva eroare s-a produs din cauza comodităţii mele ce m-a determinat să nu mai verific lista de premii publicată de Cornel Robu în revista „Anticipaţia", numărul 502, paginile 30 - 31.

O notă deosebit de scăzută, la purtare, pentrú redacţia Jurnalului SF, în special pentru Adrian Bănuţă, care mi-a acordat 10 (zece) rînduri pentru replică, spaţiu în care să mă apăr de vreo 8-9 pagini acuzatoare. Spun că ar acest lucru pentru simplul motiv că acesta n-a auzit, se pare, de elementarul drept la replică, drept acordat totuşi unor persoane adunate, practic, de pe stradă sau din sacoşa de scrisori sosite la redacţie, scrisori în care persoane mai mult sau mai puţin competente se acuză reciproc de orice altceva în afară de science fiction, subiectul de la care s-a plecat.

Închei însă aici spunîndu-le redactorilor de la Jurnalul SF că le interzic în public să ofere adresa sau scrisorile mele, cum au intenţionat, unor persoane irresponsabile, de genul profesoarei, nu de alta dar n-aş dori să mă trezesc într-o zi cu o bombă sub scaunul meu cu rotile.

Matei DONEA

Nn Redacţia a respectat exprimarea şi ortografia autorului.

JURNALUL ®

Editat de: INTACT SF

PREMIILE CONVENŢIEI NAŢIONALE DE SF 1993 - PLOIEŞTI
CONVENŢIEI EUROPENE DE SF 1994 - TIMIŞOARA
GEOVALY SRL - BUCUREŞTI (activitate promoţională)
CONVENŢIEI NAŢIONALE DE SF 1994 - BAIA MARE

Redactor Şef
Adrian BĂNUŢĂ

Număr realizat de:
Ionuţ BĂNUŢĂ,
Remus CERNEA,
Mihail GRĂMESCU,
Isabela ION
Cristian IONESCU,
Liviu RADU
Cătălin TENIŢĂ,
Florin Mircea TUDOR

ADRESA REDACŢIEI:
Şoseaua Bucureşti-Ploieşti, nr. 25-27, sector I, Bucureşti
Telefon: 2107136, 2109366, 2109946
Fax: 3129944

RĂSPUNDEREA MATERIALELOR INFORMATIVE REVINE AUTORILOR

Tehnoredactare computerizată *Adrian şi Ionuţ BĂNUŢĂ*
Culegere: *Steliana NEGHIRLĂ*
Corectură: *Remus CERNEA*
Montaj offset: *Georgiana DUCMAN, Mariana SEBE, Silvana GREERE*

JURNALUL SF. este înscris în Catalogul Presei la poziţia 2.128. Abonamentele se pot face la orice centru RODIPET. Cititorii din străinătate se pot abona prin RODIPET SA PO BOX 33-35, telex 11935 Telefax 3129432 Bucureşti - România Piaţa Presei Libere nr. 1

Acest săptămînal face parte din reţeaua naţională a publicaţiilor JURNALUL

Director administrativ: Titus GUVIR
Redactor şef: Marius TUCĂ

Tiparul executat la INTACT

MIHAIL GRÂMESCU

FANDOM POSTDECEMBRIST

Am avut ocazia în ultimii ani să fac parte din mai multe jurii ale concursurilor naționale de creație organizate de fandomul român, prilejuri cu care mi-au trecut prin fața ochilor câteva mii de pagini de literatură. Multe dintre aceste texte au fost remarcabile. Unele premiate. Altele doar menționate. Destule rămase în anonimat.

Orice jurizare reprezintă o selecție subiectivă, iar atunci când juriul este „colectiv" pot afirma din experiența mea de până acum că, de cele mai multe ori, premierea este mai mult o problemă de hazard. Prin această afirmație nu vreau să reduc cu nimic valoarea premiilor, nici competența juriilor, dar port convingerea că Arta nu poate fi apreciată nici valoric cu note, ca la școală, nici statistic. Arareori, în urma acestor jurizări, mi-a fost dat să fiu pe deplin mulțumit de „topul" stabilit, și de cele mai multe ori, nici pe ceilalți membri ai juriilor nu i-am simțit în perfect acord în privința diverselor rezultate finale.

Oricum, un premiu la aceste competiții artistice reprezintă o recomandare pentru publicare, în primul rând la adresa revistelor, presei și, eventual, pentru edituri, deși acestea preferă, de obicei, să-și organizeze propriile concursuri de creație și debut. Promovarea prin intermediul concursurilor întâlnirilor naționale este grea și incompletă. Arareori cititorul reține o persoană al cărei nume l-a văzut o singură dată pe o listă de premii. Și totuși, cât de greu se obține o astfel de diplomă... onorată valoric la câteva mii de lei. Hai să zicem, maximum o sută de mii. Textul care ți se părea „perfect" are de înfruntat alte texte „perfecte" venite din întreaga țară. Uneori zeci, alteori chiar sute. Și asta într-o lectură grăbită și influențabilă, a unor oameni care au de ales din tot materialul trei premii, sau unul singur. Ce se va întîmpla cu celelalte texte, refuzate? Nimic. Vor fi aruncate în sertarele unei case de cultură. În cel mai bun caz vor fi luate de vreun redactor mai entuziast (ca mine sau Adrian Bănuță, să zicem) și vor aștepta șansa unui număr de revistă mai puțin încărcat în care să-și găsească loc în pagini.

Nu întotdeauna textele respinse sînt rele. Unele sînt chiar deosebit de bune - fiindcă nu trebuie uitat că un concurs premiază selectînd între materialele pe care le are la dispoziție. Într-un concurs „tare" ai uneori de ales între texte foarte bune. Așa încît afirmarea națională a autorilor este și o problemă de șansă, nu numai de valoare și, uneori, de... relații.

Texte excelente care mi-au trecut prin mînă nu au obținut uneori nimic. De cele mai multe ori, din cauza anonimizării lor înainte de jurizare nici măcar n-am putut afla ale cui erau.

Unii dintre acești autori „în curs de afirmare" (este greu de găsit o formulă corectă care să exprime exact categoria) sînt mai tenaci - te abordează, te întreabă ce părere ai, te solicită, îți dau mai multe texte și nu descurajează în urma unui eșec. Din păcate nu totdeauna cei mai tenaci sînt și cei mai valoroși. Și asta poate reprezenta din când în când și o mare tragedie, fiindcă printre cei dezamăgiți care renunță ușor să mai bată degeaba la această poartă a muzelor se află uneori și talente reale - dar orgolioase și sensibile, conștiente de propria lor valoare - pe care un refuz le lămurește nu de lipsa lor de talent, ci de incompetența mecanismului de promovare, la care nu vor mai apela a doua oară.

Eu am avut întotdeauna rețineri cu privire la rezultatele concursurilor artistice. Chiar atunci când au fost făcute în mod nepărtinitor și cu știință. Chiar și în cazurile în care juriile erau formate din persoane de bun gust, subtile și capabile să aprecieze just valoarea. Fiindcă orice jurizare rămîne o aproximare relativă. Dincolo de un anumit nivel valoric, topurile au un caracter extrem de relativ și subiectiv. Și apoi, însăși lecturarea grăbită și comparativă contravine scopului operei finite (capodoperei), care este făcută să fie aprofundată, contemplată, iar jurizările au în ele ceva consumatorist, superficial. În cel mai bun caz, lectorul poate să-și dea seama că are de-a face cu texte de excepție, însă arareori este în măsură să le și judece corect într-un top.

Pe parcursul anilor, dintre cei care au renunțat la lupta prin concursuri, deși oferiseră lucrări de reală valoare, care însă nu l-au consacrat și impus din considerente extraestetice, de genul: oportunitate politică, lipsă de subtilitate sau rezonanță a unui anumit juriu, pur și simplu partizanat local sau de cenaclu ori prea marea „înghesuială" valorică atunci când au concurat - voi cita aici doar câteva nume de dinainte de '89: Florin Romila, Ana-Maria Popescu și chiar Cristian Lăzărescu și Doru Pruteanu - „nume" insuficient promovate pentru a se impune, din pricina eternei „lipse de spațiu de publicare". Dintre aceștia, unii n-au știut să-și selecteze și aleagă pentru concursurile ratate cele mai fericite lucrări (sau, poate, cele mai accesibile). Și, de ce nu? au existat și juri incompetente, veroase sau influențabile.

După Revoluția din '89 a urmat un declin general al artei românești. În 1990, de exemplu, cred că nu a fost decît o singură întîlnire cu caracter național, și aceea atît de modest reprezentată încît promovarea ei a fost nesemnificativă. Apariția autorilor români în CPSF(A) este limitativă - șansa publicării în perioada respectivă a fost și mai mică decît chiar cea de premiere - și apoi, Anticipația a fost și rămîne un grup închis.

Adevărata „renaștere" a creației literare (de SF și nu numai) s-a produs ca o reînvigorare, abia după apariția constantă a JSF, iar revenirea la o stare relativ normală a culturii românești (din zona literaturii imaginare) abia în ultimile luni ale anului 1994, o dată cu apariția și a *Helionului*, la Timișoara, a *antologiei Nemira* și prin periodizarea activă a concursurilor de publicare editoriale (Nemira, Teora, etc).

Desigur, atîta timp cît nu li se oferă scriitorilor români - nici măcar celor confirmați (cu premii în țară și internaționale) șansa de publicare, este suficient de greu să vorbim despre o „generație tînără" sau „nouă" a literaturii noastre postrevoluționare de imaginație. Editorial, „generația" asta se rezumă la vreo opt nume: Rodica Bretin, George Ceaușu, Bogdan Ficeac, Silviu Genescu, Dănuț Ungureanu, Ovidiu Bufnilă, Costel Băboș și ...Pavel Coruț (care nu are nici o tangență cu Fandomul). Opt nume în șase ani. Eventual, dacă e să-i numărăm și pe proaspeții premianți ai concursului Nemira - Sebastian A. Corn și Costi Gurgu, zece.

În realitate lucrurile stau însă cu totul altfel. Numele oamenilor „cu volum" în sertar este mult mai mare: Andrei Valachi(Iași), Michael Hăulică (Iași), Liviu Surugiu (Roșiorii de Vede), Liviu Radu (București), Don Simon (Ploiești), Victor Martin (Craiova), Mircea Liviu Goga (Craiova), Aurel Cărășel (Craiova - București), Pavel Gheo (Timișoara), Lucian Merișca (Iași)), probabil și alții de care eu nu știu încă, reprezintă cel puțin încă alte, iată, 12 volume de autor gata.

La lista acestora se adaugă o lungă adendă de autori necunoscuți publicului larg, chiar dacă nu au material suficient pentru un volum individual, au mai multe texte ieșite din comun ca valoare artistică - reprezentînd, unii dintre ei, adevărați vînători de premii la concursuri: Ana Maria Negrilă (București) și Lucia Keserii (Petroșani - Cluj) în primul rînd - ambele autoare cu un stil format și un talent ieșit din comun, care le plasează chiar cu ce au scris pînă în prezent pe un loc fruntaș în literatura feminină română, Cătălin Ionescu și Dănuț Ivănescu (Ploiești), Cristian Negulescu (Cernavodă) - care mi-a citit, într-o noapte, pe bac la Atlantikron, cel puțin 100-150 de pagini de proză - parte din ea mainstream - absolut remarcabile, asta după ce ratase la concurs cu un text SF insuficient prelucrat și gîndit; Cristinel Nedea (Cluj), dar, mai ales „copilul teribil" Mihai Victor Stoica (tot Cluj) - amîndoi caracterizați, după părerea mea prin creații inegale valoric, dar autori tenaci care, cînd își depășesc enfazele și teribilismelele de „genii neînțelese" (epatări legate probabil și de vîrstă) pot da texte de reală valoare; Aurelius Belei, care dincolo de o modestie exemplară ca om și o naivitate ostentativă ascunde o dexteritate de artizan delicat și o capacitate de subtilitate de creație instinctivă surprinzătoare; Claudiu Murgan (București), poate singurul fan-SF autentic dintre toți acești creatori, Cortizo Draia (Timișoara), cu o notă specifică, estetic lascivă și halucinantă, cu pretenții cyber-punk, primul care a reușit să asimileze această orientare „de ultimă oră" și să creeze ceva ieșit din comun, Florin Pîtea (București) alt cyber-punkist exclusivist care, pe lîngă mai multe autopastișe nerelevante, a reușit și cîteva pagini remarcabile în formula aleasă; Mircea Naidin care, o dată cu trecerea anilor se impune tot mai mult ca un critic autentic, interesant, complex, subtil și sensibil, inteligent și, mai ales, extrem de muncitor; sau craioveanul Pompilian Tofilescu, pozînd pe rokerul „supărat rău", care scrie cu picioarele - absolut neglijent și ostentativ vulgar (ca, de altfel mulți din tinerii autori - care încearcă să facă frondă din libertinaj - neînțelegînd, probabil, că libertatea de expresie este, totuși, cu totul altceva) dar care are un talent frust, evident, pe care, cînd va învăța să și-l pună în valoare cu mijloace specific artistice și va reuși să se epureze de influențe și tendința de a pastișa, va impune și gusturilor mai rafinate, sau Ancuța Mărieș (Cluj) - prozatoare de respirație amplă care se „laudă" cu cîteva romane scrise pînă acum (nu are decît puțin peste 20 de ani), dintre care eu nu am citit decît o nuvelă de vreo 130 de pagini excelent scrisă și de un incontestabil curaj de autor.

La lista de pînă acum se adaugă una mult mai lungă, cu autori deocamdată ocazionali - oameni cu numai un text sau două remarcabile - dar uneori strălucitoare (briliante). Unii dintre aceștia sînt foarte tineri, au sub 20 de ani, alții nu au participat cu mai mult pentru alte premii, iar alții, în sfîrșit, sînt efectiv leneși. Voi cita aici pe cei care mi s-au părut mie cei mai interesanți, precizînd că lista este doar sugestivă, fiind evident incompletă - pentru lărgirea ei ar trebui adăugați cei deja apăruți în paginile JSF și CPSF, dar, și mai mulți, încă, ne-apăruți nicăieri. Întîi, lista de „copii minune" - „geniile precoce" - Cristina Filip (Ploiești), Traian Bădulescu (Planetar SF - București) (pentru a nu pomeni decît un singur nume din cei vreo 20 de tineri - unii încă elevi - de la acest cenaclu), grupul de tineri autori din Baia Mare; apoi alții, majoritatea tineri și foarte tineri, Felix Moga (Cernavodă), Luana Răduca (București), Oana Manasii (Iași), Carmen Neagu (Cernavodă) un real talent căreia îi iese bine tot ce scrie, și, în sfîrșit „îndepărtații" Marius Alecu (București) și Ovidiu Petcu (Slobozia), Lucia Robiu (Timișoara) sau Ana Maria Borlan (Brașov), iar dintre „leneși", Mădălina Amarie (Roșiorii de Vede), care după ce a comis un text excelent apărut în CPSF, vegetează pe laurii victoriei de mai bine de un an, (desigur cu scuza că este studentă la medicină și are exemene), Gabriel Brăilă, Adrian Preda sau multe alte „sclipiri de o zi" - zeci de nume pestrițe din întreaga țară, pe care dacă eu, ca „pasionat al genului" (să zicem) nu mi le mai amintesc decît răsfoind notițele, ce să mai pretindem din partea cititorilor ocazionali. Totuși, cu micile realizări, au contribuit și ei la... ansamblul sinfonic al „spectacolului" acestuia straniu și pestriț al literaturii române de SF - „noul val" al unui fenomen cultural specific secolului acesta. Poate chiar „o școală estetică" - un curent literar, o modă sau o ideologie - dacă nu chiar un fenomen social

MEDALION MIHAI VICTOR STOICA

ÎN EXCLUSIVITATE

„...problema scriitorului nu este doar talentul. Trebuie să ai o furie care să te facă să mergi mai departe! "

- Cine eşti şi ce vrei, Victor Stoica?

- Sînt un fel de bau-bau pentru SF.

- De ce?

- Pentru că o bună bucată de timp am negat că există SF şi voi nu m-aţi luat în seamă. Am trimis la un concurs de proză SF (în tabăra de la Atlantikron) două texte mainstream şi mi-au fost premiate. M-am întrebat ce înseamnă asta, cine păcăleşte pe cine?

- Te declari mare amator de fantasy, ai pus bazele unui cenaclu ce promovează literatura fantastică, ai şi organizat un festival dedicat literaturii fantastice. Ce înseamnă ea pentru tine?

- Este destul de greu de definit... am să încerc în cîteva cuvinte. Fantastic vine de la grecescul *Phantasia* care înseamnă reprezentare, impresie, imaginaţie, într-un cuvînt o combinaţie între judecată şi percepţie, dar înţelesul i-a fost alterat în decursul vremii. Fantasticul este o modalitate prin care se alterează valorile iniţiale ale lumii reale şi se oferă altceva cititorului. Eu văd literatura fantastică ca o ramură principală a copacului care este LITERATURA deoarece capacitatea omului de a fantaza s-a evidenţiat mai întîi prin intermediul visului iar visul s-a născut odată cu omul. Doar omul poate să aşteamă pe hîrtie visul. În timp ce omul visează, cenzura conştientului este foarte mică şi mesajele cu conţinut latent pot fi transmise pe această cale conştientului fără a necesita un consum mare de energie psihică. În timp ce fantazarea conştientă implică o mare cantitate de energie psihică deoarece raţionalul tinde să se opună acestei fantazări. De aceea cred că nu oricine poate să creeze lumi în stare conştientă, nu oricine este dotat cu această capacitate. După parerea mea este foarte uşor să scrii realist. Îmi place Tolkien pentru că este singurul care a reuşit să creeze o lume atît de complexă şi de completă, cu un sistem antropologic şi cultural închis (complet), iar nici unul dintre epigoni nu a reuşit să realizeze aceasta. În *„Hobbit"* universul nu este acelaşi ca în *„Lord of the Rings"* deşi pare că este vorba despre acelaşi lucru. Coordonatele spaţio-imaginare sînt altele. La început a fost vorba despre o poveste scrisă pentru copii însă în timp ce o scria Tolkien a ajuns la altă concluzie privind destinaţia basmului, a unui basm modern care ar putea fi aşa numitul gen fantasy.

- Lasă-l puţin pe Tolkien, ce spui de „Povestea fără sfîrşit" a lui Michael Ende?

- „Povestea fără sfîrşit" este povestea pe care o citeşti la orice vîrstă şi cînd o faci obţii de fiecare dată altceva (metafiction numită în teoria literaturii adică multiplele posibilităţi de interpretare ale unui simbol). Mi-ar fi plăcut să scriu o carte ca *„Povestea fără sfîrşit"*, ca *„Lord of the Rings"*, ca *„Pentagrama"* sau ca *„Legendele ţării lui Vam"*.

- Ce părere ai despre „generaţiile" SF-ului românesc.

- De multe ori un text al unui scriitor renumit mi s-a părut mai slab decît al unuia neconsacrat. Mi se pare forţată denumirea aceasta de „scriitor profesionist" şi „scriitor amator". Dacă ai talent eşti scriitor şi atît.

- Bine, nu poţi compara un om care se îndeletniceşte cu scrisul 20 de ani cu altul care abia învaţă să compună un text, chiar dacă e talentat. Primul are măcar avantajul exerciţiului.

- Stilul se formează dar scriitura este altceva. Să ştii, problema scriitorului nu este doar talentul. Trebuie să ai o furie care să te facă să mergi mai departe. Sînt unii care mocnesc apoi izbucnesc, alţii se afirmă de tineri şi renunţă. E vorba aici de motivaţie, de ce scrie fiecare dintre ei. Unii o fac pentru glorie, alţii pentru bani iar ceilalţi pentru că nu pot altfel.

- Tu de ce scrii?

- Eu am scris pentru a da ceva din mine celorlaţi, ce gîndesc, ce simt. E o încercare de comunicare cu ceilalţi.

- Are vreo importanţă pentru tine dacă mesajul tău e receptat corect? Dacă ceilaţi înţeleg exact ceea ce le comunici?

- Nu contează cum este receptată opera mea; esenţial este că ceilalţi se aleg cu ceva, că există o alternativă pentru realitate pe plan imaginar. Lumea nu e aşa cum pare, mai e ceva pe lîngă aceasta.

- Vezi vreun viitor literaturii SF româneşti în afara graniţelor ţării? Crezi că ar putea ea rezista competiţiei din afară?

- Cred că un Colin tradus în engleză ar avea şanse, Ştefan Bănulescu, Liviu Radu, Michael Haulică, Gh. Păun, dar problema aceasta de comunicare e mult mai complexă cînd e vorba de literatura română. Ştii cum e problema recunoaşterii valorilor pe plan mondial... Nici măcar Eminescu nu a ajuns să fie cunoscut/recunoscut. Ce faci, nu mă întrebi care sînt autorii mei preferaţi?

- Care sînt autorii tăi preferaţi, Victor?

- Păi sînt *Marin Preda, Vladimir Colin, Vasile Voiculescu, Mihail Grămescu* (în anumite chestii cum ar fi „Huria", „Moara de apă"), *Cristian Tudor Popescu* („Vremea mînzului sec"), *Ştefan Bănulescu* - ca să fiu patriot i-am amintit pe ei mai întîi; *Julio Cortazar, Mario Vargas Llosa, Cesar Valejo,* poezia şi filosofia lui *Nietzsche* (îmi place ca stilist), *Kurt Vonnegut, Ernesto Sabato, Gabriel Garcia Marquez, Michael Ende* şi o grămadă de alţi autori.

- Ce ai vrea să se ştie despre tine?

- Că am un viciu mare de tot şi foarte costisitor: sînt bibliofag - nu am alte vicii din zgîrcenie.

- Cu ce ai putea fi corupt de către admiratoare?

- Cu o culegere de povestiri ale lui Marquez: „Erendira". Corupt în sensul că i-aş dedica o povestire.

A consemnat,
Isoscel

Mihail Grămescu
FANDOM POSTDECEMBRIST

Copacul cu frunze de vînt a fost prima încercare a tînărului clujean pe care am agreat-o fără reţineri. Avea un aer poetic, diafan, care concorda cu vîrsta autorului (spre deosebire de textele multora dintre ceilalţi "colegi" ai lui de vîrstă, care simţeau nevoia să braveze cu "băieţisme" - stridenţe de limbaj, expresii dure, etc - ce-l făceau să se simtă, probabil mai "bărbaţi" sau, poate, care îi se părea că ar acorda textelor lor o încărcătură de "problematică" socială mai pregnantă).

Există un curaj al lirismului în proză pe care "masculii" îl au rareori, uitînd, se vede treaba, că adevăratele mîini de oţel, atunci cînd au conştiinţa propriei puteri, sînt învăluite în velur.

În unele texte mai puţin realizate, Victor încă mai experimentează, căutîndu-şi formula proprie de expresie şi zona tematică specifică. Este suficient de tînăr cît să nu fie stînjenitoare aceste bîlbîieli - care poate chiar acordă textelor cu adevărat izbutite un aer mai elaborat decît creaţiilor altor "genii precoce" SF-iste, uneori în primejdia de a epuiza repede resursele de inspiraţie sau de a se plafona la nivelul automulţumirii nefecunde. În cei cîţiva ani care au trecut de la primele lui izbînzi în lumea concursurilor, Mihai Victor Stoica s-a maturizat sub ochii noştri, depăşind etapa "vocii în schimbare".

Cărţile paralele este o poveste interesantă mai ales prin folosirea pastelului ca fond de expresie în SF. Prin definiţie, SF-ul tinde să fie schematic din pricina predispoziţiei către ideatic. Orice îmbogăţire a reprertoriului cu elemente de tehnică literară îl creşte valoarea artistică. Aşa cum se întîmplă şi în cazul textului acestuia, care "suferă" de o evidentă... fractură a cursivităţii între partea mainstream, să-i zicem, propriuzis narativă, şi "poanta" SF (sau F) din final (de natură speculativ-fiction cu tematică filologistă): textul ca o alternativă (sentimentală) la lumea din paginile unele din scrierile lui Cărtărescu, propunînd o deschidere ulterioară şi mai largă, către dorinţa de a se încadra printre exponatele din biblioteca de *Cărţi de nisip* borgesiene (marcată de dezamăgirea - declarată - a autorului că nu a reuşit).

Mihai Victor Stoica
Şi Dumnezeu iscat-a lumea în şapte zile

Dormit-a somn lung Dumnezeu, dar cînd s-a trezit lumea era cuprinsă de întuneric. Şi-a împreunat atunci Dumnezeu mîinile şi din ele au ieşit cerurile şi pămînturile. Pămîntul era doar piatră şi Duh din Dumnezeu. Şi atunci Dumnezeu a deschis ochii şi a fost lumină. Astfel a fost o dimineaţă, apoi a urmat noaptea. Astfel s-a născut şi a murit prima zi.

În a doua zi Dumnezeu şi-a îndreptat privirile şi-a găsit pămîntul. I-a dat un nume, iar cerul s-a acoperit de stele. Astfel a fost o dimineaţă, apoi a urmat noaptea..Astfel a născut şi a murit a doua zi.

În ziua următoare El a adunat pămîntul din ape şi l-a acoperit cu tot ce credea de cuviinţă, iarbă cu sămînţă, pomi roditori, animale cu pui. Şi iar a pus nume Dumnezeu şi le-a împrăştiat în lume. Astfel a mai fost o dimineaţă, apoi o noapte; aceasta a fost ziua a treia.

Dar printre animalele cu pui era unul pe care uitase să-l numească, deci nu trăia. Şi i-a plăcut lui Dumnezeu animalul acela şi i-a zis Om. Şi aceasta a fost ziua a patra.

Şi fiindcă cineva trebuia să ştie că există Dumnezeu i-a spus Omului numele său. Însă acesta se împerechea cu femeia lui şi nu-i păsa de fel. Aşa că Dumnezeu a început să-şi graveze numele pe pămînt şi în mintea omului. Astfel a fost o dimineaţă şi apoi a urmat noaptea. Şi asta a fost ziua a cincea.

Şi fiindcă i s-a făcut milă de omul care nu avea nici trecut nici viitor, Dumnezeu i-a dat acestuia amintiri, legende şi mituri despre ceea ce a fost el cîndva. A făcut Dumnezeu ruinele, cetăţile îngropate, locuri de domnit şi cărţile. Biblia i-a dat-o Dumnezeu omului şi l-a făcut să se creadă măreţ.

În ziua a şasea Dumnezeu l-a creat pe Homer, Shakespeare şi alţii cu nume ciudate şi i-a făcut umbre de care să-şi amintească Omul. Apoi i-a dat ştiinţa şi l-a făcut să se simtă înţelept. Astfel a fost o dimineaţă, apoi a urmat noaptea. Şi aceasta a fost ziua a şasea.

În ziua a şaptea Dumnezeu a adormit şi l-a lăsat pe om să fie Dumnezeu. Acum Dumnezeu doarme şi aşteaptă ca eu, cel ascuns în chilia sărmană din miezul Pămîntului, să termin de scris aceste pagini. Dar...

Dormit-a somn lung Dumnezeu...

Dacă s-ar fi putut, aș fi vrut ca aceste rînduri să fie scrise de Borges. Dar acum trebuie să vă mulțumiți cu ce aveți, așa cum și eu m-am mulțumit să le scriu, în loc să le citesc. Poate că deja pe unii i-am plictisit cu acest preambul scris la persoana întîi, păcătoasa persoană întîi. Dar nu vă speriați, o voi ține așa pînă la sfîrșit și asta din tactică. Astfel, unii din cei care nu merită să citească povestea mea, vor arunca aceste pagini și se vor apuca de treburi mai înțelepte.

Și încă ceva, dacă ați crezut că în sfîrșit ați scăpat de mine, acum cînd am început paragraf nou, dacă ați crezut că voi pătrunde în substanța epicului, că vor apare personaje, v-ați înșelat. Mai am doar o precizare și apoi, chiar vă voi satisface curiozitatea.

Această poveste, deși am spus că aș fi vrut să fie scrisă de Borges, este scrisă de mine, deci nu va avea nici o legătură cu stilul lui Borges, nici nu va avea personaje borgesiene, iar atmosfera va fi românească fără miresme dulcege sud americane. Deci...

Parafrazînd pe Cineva, nu vă voi spune pe cine, fiindcă dacă aș face-o ar fi inutil pentru cine l-a citit și fără sens pentru cine nu, cărțile nu sînt toate la fel, sînt de patru feluri: cărți care încă nu s-au scris, cărți care s-au scris, cărți care s-au pierdut (din unele rămînînd doar numele) și cărți care nu s-au scris și nici nu se vor scrie. Acestea sînt... Bine, care sînt acestea vor intui unii dintre voi atunci cînd vor ajunge la sfîrșitul acestei istorisiri.

Pînă prin 1986 fusesem ateu, și asta în ciuda atmosferei religioase care exista la mine în familie, bine cultivată de bunicile mele. Dar acest lucru nu înseamnă că nu mă interesa fenomenul religios, dar citisem o grămadă de cărți scrise de ruși de pe poziția ateismului activist. Inutil ar fi să încerc să-mi amintesc numele lor sau măcar ale cărților scrise de ei, căci memoria mea e foarte selectivă, nu reține decît lucrurile care merită cu adevărat precum și incidente minore, fără nici o importanță aparentă, dar care îmi aduc în minte, la momentul potrivit, informațiile și asociațiile de care am nevoie. Acest ateism al meu nu fusese nici rezultatul îndoctrinării în sistemul de învățămînt, ci urmarea unor lecturi făcute de capul meu, precum și a unei ieșiri forțate din copilărie. Trăiam totuși o viață dublă, realitatea mea de toate zilele era impregnată de întîmplări magice, sau dacă nu vă place, spun altfel, respiram un aer plin de miresme suprarealiste în timp ce lumea cărților era ceva bine structurat, un construct logic perfect în care Dumnezeu nu prea avea ce să caute în spațiul claustrofob al cărților. Mai tîrziu lucrurile s-au schimbat. Am început să-l caut pe Dumnezeu între coperțile cartonate, dar realitatea și-a pierdut parfumul miraculosului. Pe Dumnezeu l-am găsit prin Cuvînt și el a vorbit prin mine cînd am început să scriu.

Pe atunci eram singur la părinți. Locuiam undeva în centrul orașului într-o casă veche, naționalizată. Prin ferestrele de la etajul unu se vedea străduța aceea îngustă pe care uneori mai trecea cîte o Dacia 1100, cu culori șterse și motor turbat ce scotea un fum înecăcios, mai gros decît ceața de noiembrie care ne aburea geamurile. Locuiam cu bunicii și cu un unchi invalid născut doar la o zi după mine, de 1 aprilie. Întotdeauna eram invidios pe tortul pe care mama îl făcea, deși și eu aveam parte de unul poate și mai și. Era o casă cu doar două camere, însă cea mare era singură cît un apartament de bloc. Deși aici deschisesem pentru prima dată în mod conștient ochii, mă simțeam strivit de înălțimea la care se găsea tavanul, fiind, pentru mine, mai departe decît luna.

Cel mai mult îmi plăcea să stau la geam și să privesc răsăritul ei. Pentru asta trebuia să mă urc pe un scaun șchiop, vopsit în roșu dar scorojit. Îl sprijineam de perete și mă agățam de pervaz. Luna începea să tremure și nori mari și vineți o acopereau. Atunci ea mi se părea o oglindă monstruoasă ce sorbea în fiecare noapte o fărîmă de lume. Îngrozit îmi întorceam capul spre pereții încăperii. Umbre întunecoase se iveau de prin colțuri stîmite de lumina mașinilor ce treceau uneori pe stradă, și de razele lunii. Din camera mare, prin ușa crăpată auzeam sforăitul liniștitor al tatălui meu. Printre nori se cobora Silueta alunecînd pînă pe casa aceea vopsită în roz ce se afla la capătul străzii.

Mi-ar fi plăcut să locuiesc eu acolo să mă întîlnesc cu Silueta. Dar ca pentru orice lucru necunoscut, era de ajuns să mă gîndesc la ea pentru ca un fior de teamă să-mi cuprindă șira spinării. Degetul meu trasa cercuri prin praful de pe geam ocolind mușteie adormite definitiv.

Despre lună. M-am visat o dată bolnav, într-un spital. Vis ciudat deoarece în viața mea n-am călcat prin spitale decît ca vizitator. Deci eram într-un pat alb mirosind a mentă proaspăt culeasă. Razele lunii pătrundeau pe fereastră, dar eu doar simțeam aceasta. Încercasem să deschid ochii, chiar îi deschisesem dar nu puteam să văd nimic. Trebuia să fiu operat sau poate deja mă tăiaseră. În spatele pleoapelor îmi licăreau doar pete de lumină și umbre neclare. Însă luna se simte cu sufletul, n-ai nevoie de ochi pentru asta. Odată, un compozitor scrisese o sonată, era parcă Beethoven, o compusese astfel încît un orb să poată simți ce e aceea lună. În seara aceea, în visul meu, eu priveam luna cu sufletul și era prima dată după cincisprezece ani cînd simțeam prezența Siluetei. Ca o boare a plutit deasupra patului meu, trena ei mi-a atins obrajii într-o mîngîiere ce m-a făcut să mă înroșesc. Nu doream să văd. Uneori prefer să am sugestia atingerii, decît să simt camația, așa cum vreau să am speranțe nu certitudini și această ultimă precizare arată diferența dintre masturbația imaginativă și crezul eteric.

În vis visasem o pădure, o lună plină lumina stejarul beltan din fața Cli-darei, biserica sfîntă a druizilor. Creanga de aur a stejarului era plină de bobițe albe aducătoare de noroc. Iar Silueta bîntuia alunecînd peste tufișuri pline cu picături de rouă, scuturîndu-se la cea mai mică adiere.

A fost singurul vis în care mi-a apărut Silueta. Pînă cînd ne-am mutat la bloc o vedeam în fiecare noapte coborîndu-se peste casa roz.

Despre pod. Îmi împărțisem teritoriul de joacă. Cele două camere nu erau interesante din acest punct de vedere. Doar cînd mă închidea mama acolo, să mă cuic la amiazi, mă uitam la Dora, păpușa cea mare care fusese a ei și pe care mai tîrziu aveam să o decapitez. Dar aceasta era o altă poveste. Mă fascinau ochii mari și verzi ai Dorei, corp-i imens, de două ori cît al meu, dar androgin, doar părul ei lung și negru și hainele de fetiță îi clarificau sexul. O îmbrăcam și o dezbrăcam măcar o dată pe săptămînă. Astfel ajungeam la concluzii aproape juste privind constituția femeilor. Măcar știam ce le lipsește. Totuși anumite femei aveau ceva în plus față de Dora. Dora era un fetiș sexual bun de întors și răsucit pe toate părțile fără nici cel mai mic protest. Avea un mecanism ce ar fi trebuit să o facă să strige „mama" dar cred că nu mai funcționa de cel puțin zece ani. Tot în acele după amiezi mă mai uitam la cărțile din bibliotecă. Deși nu puteam citi nici un cuvînt ajunsesem să le cunosc după culoare și grosimea cotoarelor.

Bucătăria era interesantă doar atunci cînd se ridicau aburi ademenitori sau erau ceva rămășite de la făcutul prăjiturilor. În antreu se aflau zeci de

JSF - săptămînal de cultură SF, Horror şi Fantasy

perechi de pantofi sleampăte şi scîlciate. Mirosul greu era absorbit de un lămîi şi un ficus ce străjuiau intrarea. Din bucătărie ieşeai pe o terasă. Casa avea un nuc mare care vara păstra o umbră înmiresmată. Urca pînă pe balcon atingînd cu crengile lui balustrada lustruită şi lăcuită. Aici încep amintirile mele să se amestece cu irealul. Mai jos, la parter, nu sub noi, ci de cealaltă parte a scării locuia Rhina, fetiţa cu care mă jucasem ceva mai mult de un an. Apoi se mutase. Îmi spusesem că va pleca undeva departe, acolo unde stejarii sînt ca şi brazii, rămîn verzi pe tot parcursul anului. Rhina avea părul lung, ondulat şi semăna un pic cu Dora, dar nu avea frumuseţea acesea de chip de ceară a obiectelor de artă. Mai tîrziu am încercat să aflu unde plecase Rhina. Aveam vreo doisprezece ani pe atunci. Mama îmi spusese că atît cît am stat în acea casă fusesem singurul copil de acolo, iar unde pretindeam că locuia Rhina era doar o magazie nefolosită de cîteva zeci de ani. Zilele trecute am ajuns întîmplător prin dreptul casei unde îmi trăisem copilăria. Am deschis uşa mare cu încrustaţii zoomorfe şi am intrat în curte. Nucul era tăiat. În locul lui cineva ridicase un coteţ pentru găinile ce ciuguleau hămesite ultimile petice de verdeaţă. Viţa de vie, mai veche decît casa, care se ridica pe peretele de est al locuinţei vecinilor, era în paragină. M-am îndreptat spre scările mari de piatră, dar n-am urcat spre fosta noastră locuinţă. Lacătul pus pe uşa unde mergeam la Rhina era destul de convingător. Praful de pe el avea mai mult de jumătate de centimetru. Stînd să mă gîndesc niciodată nu văzusem vreun părinte de-al Rhinei. Intrasem la ea în casă o singură dată. Mă primise îmbrăcată într-un halat verde de mătase în care părea mult mai matură decît în realitate. Era o lumină ciudată care parcă izvora din pereţi, totul emana o fosforescenţă verzuie, dar veselă şi nu nesănătoasă ca o miasmă de mlaştină. M-a servit cu un ceai verde, bineînţeles. Cercuri concentrice se izbeau de pereţii cănii. Rhina îmi spunea povestea *Păsării Albastre* sau poate *Povestea fără de sfîrşit*. Nu eram atent la cuvintele ei, ci priveam imaginile tot mai clare cu fiecare sorbitură de ceai, ce se conturau în fundul emailat al ceştii. Mi-am amintit de poveştile Rhinei doar mai tîrziu cînd, citindu-le, am văzut că deja le cunosc. Locuinţa Rhinei era formată doar dintr-o singură mare cameră, fără baie, grup sanitar, cămară sau antreu. Globuri mari făcute din aţă verde lipită cu aracet pe baloane care apoi erau sparte şi scoase din păienjenişul care căpătase deja formă erau aruncate prin toată încăperea. Nu ştiu de ce dar în ziua aceea cînd am întrebat-o pe Rhina despre Siluetă, pe pereţi erau decupate, din hîrtie neagră, umbre semănînd cu Siluetă. NU mi-a răspuns, dar a schimbat vorba. „Hai să ne jucăm la voi pe terasă", mi-a spus cu o voce clară, dar privirea îi era depărtată pătrunzînd dincolo de mine, prin Sufletul meu. „Hai!" m-am hotărît eu.

Am urcat scările grele de piatră apoi le-am coborît şi urcat de două ori la rînd, alunecînd pe balustradă. Apoi am intrat la noi în bucătărie unde Buni curăţa morcovi. Am furat doi morcovi, unul pentru mine, altul pentru Rhina. Terasa era mai mică decît un balcon de bloc, dar avea flori pe margine iar balustrada era din metal încrustat cu capete de lei şi grifoni zburători.

Am ros morcovii stînd pe cele două scăunele pitice din care unul mai am şi acum (l-am pus drept picior la biblioteca mea din camera galbenă şi e atît de şubred că e mai-mai să se răstoarne totul). Rhina ştia că aveam o fascinaţie deosebită pentru lucrurile inaccesibile. Aş fi vrut să construiesc un foişor în vîrful nucului sau să pot ajunge dincolo de uşa aceea maron cu lacăt enorm prin care se putea ajunge în pod. Rhina a deschis podul. La gît avea un medalion pe care-l desfăcea în faţa mea. „Uită-te la firul acesta de iarbă" - era după părerea mea un fir obişnuit de iarbă, puţin uscat, cu vinişoare roşiatice. „Aceasta e iarba fiarelor pe care un artici o culege într-o noapte cu lună plină cînd roua începe a se aşterne pe frunzele verzi. Fiarele pădurii o umezesc fiecare cu limba lor pufoasă, umedă sau plină de sînge. Doar în seara aceea căprioara şi lupul sînt fraţi".

„Iarba fiarelor deschide orice uşă, orice ferecătură. Chiar şi inima e deschisă de iarba fiarelor".

Cînd Rhina a atins cu firul de iarbă lacătul acela mare şi greu s-a auzit un sunet de joasă tonalitate, ceva ca un gong căzut de pe un perete ce nu mai suporta greutatea, iar lacătul s-a deschis singur. Mai greu a fost de scos de pe uşă fiindcă rugina îl înţepenise. Am urcat treptele de lemn pe jumătate putrezite şi am văzut cum, prin razele slabe de lumină se dezvăluie podul. „Bucură-te de ce e aici" - mi-a spus Rhina „niciodată nu vei mai veni în acest loc".

Ne-am jucat de-a mirele şi mireasa cu rochia plină de praf a străbunicii, am adunat pînză de paianjen. „Din pînza de paianjen puteam să facem praf de vise" mi-a

spus Rhina. Am ars-o sub nuc cu o lupă filatelică împreună cu frunze uscate de nuc. Grămăjoara de cenuşă cafenie am împărţit-o în două. „Al aici zece vise de nuc" mi-a spus ea. „În fiecare noapte, să iei un pumn de ţărînă şi să presari pe ea puţină cenuşă. Apoi aşează-l sub pernă şi vei fi o frunză de nuc ce se visează om". În pod am găsit şi nişte nuci cît pumnul.

„Acestea sînt nucile pe care ei le făcea înainte ca aici să fie Oraşul". Am gustat din miezul lor dar nu mi s-au părut diferite la gust de cele pe care le făcea acum nucul, poate erau doar un pic mai dulci. În pod am vrut să răsfoiesc cărţile. Erau multe şi prăfuite, adevărate ceasloave frumos încrustate. „Ai voie să deschizi o singură carte" mi-a spus Rhina. „Celelalte trebuie să rămînă neatinse".

O ascultam pe Rhina, întotdeauna. Soarele apunea şi în pod începuseră să joace umbrele de dinainte de crepuscul. Am luat o carte la întîmplare. Avea coperţi galben-gri şi o pentagramă desenată cu roşu pe pielea aproape scorojită. „Al grijă ce atingi" şuieră Rhina. „Aici sînt cărţile care nu s-au scris şi nici nu se vor scrie vreodată".

Mă aşteptam să fie o carte cu poze cum erau cărţile mele cu poveşti sau măcar una cu semne negre pe hîrtie albă, aşa cum citeau mama şi tata. Dar nu. O boare îi mişcă părul Rhinei în clipa cînd am deschis cartea. O oglindă. Asta era cartea, o oglindă în care se revărsa chipul meu. Am mai dat o pagină. Pe ea era Rhina. Încă o pagină. Eu. Încă una. Rhina. Eu. Rhina. Eu. Rhina. Eram ameţit şi scăpasem cartea din mînă. Înainte să-mi pierd cunoştinţa am mai auzit-o pe Rhina cîntînd ceva. „Există o oglindă de arogand în care chipul tău e chipul celuilalt,/ iar clipele se măsoară/ doar cînd timpu-o să zboară".

Am zăcut apoi două săptămîni în pat cu febră. Siluetă n-a mai coborît odată cu luna. Pe Rhina am mai văzut-o înainte să se mute. Peste şase luni am primit şi noi un apartament la bloc şi am plecat deoarece mamei nu-i plăcea să locuiască la socri.

Copilăria este zona de emergenţă magică în care credem toate poveştile auzite. Visul este întoarcerea în acea zonă. Visul e un drog, deci un surogat pentru ceva ce într-adevăr există. Cine învaţă să viseze nu va face întreaga viaţă nimic altceva. Rhina spunea: „Trebuie să visezi. Visurile sînt un prilej de bucurie întotdeauna. Nu-ţi face o problemă din a avea un coşmar. Bucură-te cînd te trezeşti că a fost doar un vis. Cu visurile bune nu vei avea probleme. Deci nu mai împărţi visele în bune şi rele. Ele sînt o realitate unitară".

De prea multe ori am văzut mîla rătăcindu-se. Aşa-şi începe Antoine de Saint Exupery „Citadela".

Căci tu eşti, Doamne, măsura comună a unuia şi a Celuilalt. Tu eşti modul esenţial al actelor diverse. Aşa o sfîrşeşte.

Am scris această poveste cînd citeam *Nostalgia* lui Cărtărescu şi am isprăvit-o pe cînd am început Citadela. Căci viaţa celui ce scrie se măsoară în cărţi citite şi scrise precum cea a Seducătorului în femei cucerite.

Datorită acestor cărţi din povestea mea lipsesc capitole ca: *Despre pivniţă, Chilia, Despre terenul din spatele bisericii.* Aceasta nu este o carte paralelă precum nici esoterismul nu este gîndire magică, ci gîndire despre gîndire magică.

Creierul nostru nu este altceva decît un transformer, un aparat ce structurează realităţile în jurul propriei realităţi. O carte paralelă este o carte ce nu a fost încă scrisă şi nici nu va exista vreodată în realitatea subiectivă. Totuşi pot da o metodă despre cum s-ar putea scrie, ceva care să fie o umbră a acestor cărţi, ca o proiecţie 3D a unei figuri geometrice 4D.

Să presupunem că ai în mînă cartea aceasta. O iei şi o citeşti pînă la capăt. Apoi o iei din nou în mîini şi o deschizi la prima pagină. O citeşti din nou şi în acelaşi timp scrii prima ta pagină dintr-o carte paralelă cu a mea, scrisă din gîndurile mele însă structurată de mintea ta. Cartea pe care o vei scrie s-ar putea să nu aibă nici o legătură cu a mea. Vor fi personajele tale, lumea ta, s-ar putea să fie ceva original. Dar nu vei scrie o carte paralelă decît dacă atunci, după ce ai lăsat creionul din mînă, te vei întreba cine a scris aceste rînduri abia înşirate pe hîrtie, eu sau tu. Dar nici un om nu a putut să scrie o carte paralelă.

Sau, mai simplu. Să presupunem că te uiţi la un film cu coloana sonoră alterată. Nu înţelegi nimic din ce vorbesc personajele dar te apuci să scrii o carte ce va descrie filmul. Bineînţeles că nu va fi o legătură prea mare între film şi carte, nici măcar pe personaje nu le va chema la fel. Dar vei reuşi să scrii o carte paralelă doar atunci cînd vei trăi în pielea acelor personaje.

Uite cititorule, mă apropii de sfîrşit. Dacă ai rezistat încearcă să scrii o carte paralelă. Îţi mai spun ceva ce n-ar trebui să-ţi spun. Cele mai mari cărţi paralele sînt oamenii. Căci care viaţa lor nu este o poveste, nu sînt ei cele mai veridice personaje? Eu, scriitorul, precum şi cititorul sîntem două cărţi paralele, cărţi care nu s-au scris vreodată şi nici nu se vor scrie vreodată. Ne-am întîlnit prin aceste biete foi de hîrtie deci pot să-ţi spun „Adio".

Premiu pentru schiţă - "ATLANTYKRON '94"

Ainulindale (Muzica zeilor Ainur) este un mit al creației ce poate fi plasat la începutul ciclului legendar și mitologic numit de către autor *Cartea Poveștilor Pierdute (The Book of Lost Tales)*, dar devenit cunoscut sub numele *Silmarillion (The Silmarillion)*.

Ainulindale este pentru opera lui Tolkien ceea ce este Geneza pentru Biblie. Și dacă am crede că miturile sînt doar ceea ce rămîne din istorie după ce a trecut un timp suficient de mare , mai mult decît are nevoie omul pentru a uita totul, dar prea puțin pentru a nu-și mai aduce aminte nimic, atunci ne înșelăm amarnic. Sau poate că Tolkien a fost mai mult decît un om dacă a fost în stare să creeze o nouă gnoză. Și de asta se va putea convinge oricine îi va citi opera.

La început a fost ERU, UNUL, care în ARDA se numea ILUVATAR, iar el i-a făcut mai întîi pe AINUR-Zeii, care erau ființe din ființa gîndurilor sale, iar ei existau înainte ca altceva să ființeze. Și ERU le-a dat MUZICA; iar ei au cîntat înaintea lui și el mult s-a bucurat. Dar cît timp au cîntat fiecare singur sau doar cîțiva împreună, ceilalți au ascultat, deci ei au înțeles doar o parte a minții lui ILUVATAR din care se născuseră, iar unii nu au priceput decît foarte greu muzica fraților lor. Dar cu cît ascultau muzica, înțelegerea îi cuprindea și creșteau în armonie.

S-a întîmplat ca ILUVATAR i-a adunat pe toți împreună și le-a dat o temă măreață care le dezvăluia lucruri mai grandioase și mai minunate decît le putuse el arăta; iar gloria începutului și spendoarea sfîrșitului, i-a uimit pe AINUR, și astfel ei s-au închinat lui ILUVATAR, iar uimirea s-a transformat în tăcere.

Atunci ILUVATAR le-a vorbit:

– Aceasta este tema ce v-am dat-o vouă și vreau ca din ea să creați acum, în armonie, MARELE CÎNT. Și voi aprinde Flacăra Eternă în timp ce veți cînta și de acum înainte vă veți arăta puterea prin îmbogățirea acestei muzici, fiecare prin gîndurile și mijloacele sale. Iar eu voi adasta și voi asculta și mă voi bucura de marea frumusețe stîrnită de CÎNT.

Grafică de Marian Roman

Atunci, vocile zeilor AINUR, asemeni vibrațiilor ce pornesc din harpe și lăute, curg prin goarne și fluiere și se odihnesc în orgi și viole, și ca venind din nenumărate coruri ce undulesc cuvintele, au început să modeleze tema lui ILUVATAR într-o mare muzică; și un acord s-a ridicat din nesfîrșita împletire a melodiilor țesute în armonie și a trecut dincolo de locurile unde putea fi auzit, a plutit în adîncimi și în tării, umplînd tărîmul în care locuia ILUVATAR. Muzica și ecoul ei au ocupat Vidul și nu a mai fost Vid. Niciodată nu au mai cîntat AINUR așa, deși se spunea că o altă muzică mai puternică va răsuna în fața lui ILUVATAR. Ea va fi cîntată de AINUR după Sfîrșitul Tuturor Zilelor. În acea zi toate temele stăpînite de Iluvatar vor fi cîntate și vor lua ființă chiar în momentul pronunțării lor. Toți vor înțelege atunci intențiile lui Iluvatar și fiecare va cunoaște atunci înțelegerea fiecăruia, iar fiind fericit va da tuturor o parte din focul secret al gîndurilor sale.

Dar acum ILUVATAR asculta și pentru un lung timp totul îi părea frumos, căci muzicii nu i se putea reproșa nici măcar un sunet fals. Însă cu cît muzica înainta în desfășurare, cu atît se țesea în inima lui MELKOR materia propriei imaginații, și aceasta nu era în concordanță cu tema lui ILUVATAR; căci el căuta prin aceasta să crească puterea acelei părți a temei care vorbea despre el.

Dintre AINUR, lui MELKOR îi fuseseră date cele mai mari daruri ale Puterii și Cunoașterii, și în plus mai avusese parte și din toate înzestrările fraților săi. Adesea pleca singur în locurile stăpînite de vid, în căutarea Flăcării Eterne. Și deoarece i se păruse că ILUVATAR nu se preocupă de Vid, uneori aducea întru ființă lucruri create de mintea sa. Iar dorința de a stăpîni se înteța în el, căci altfel se simțea gol și fără rost. Încă nu găsise Flacăra, căci aceasta era ILUVATAR, dar fiind singur începuse să se gîndească prin propriile gînduri, diferite acum de cele ale fraților săi.

Unele din gîndurile lui MELKOR se întețeau acum în muzică, și drept din ele s-a înălțat o disonanță, și mulți din cei care cîntau prin preajma lui și-au pierdut nădejdea, mintea le-a fost tulburată și muzica le-a devenit șovăitoare; dar unora a început să le placă această muzică mai mult decît cea pe care o cîntaseră mai întîi. Disonanța lui MELKOR s-a întins peste tot, iar muzica de dinainte s-a înecat într-o mare de sunete turbulente. Dar ILUVATAR a stat și a ascultat pînă cînd i s-a părut că în jurul tronului său se naște o furtună nebună ca cea stîrnită de valurile negre, nesfîrșit zbuciumate, ce se revarsă unul asupra celuilalt nereușind niciodată să se domolească.

Atunci s-a ridicat ILUVATAR și AINUR au putut să vadă zîmbetul care i s-a ivit pe față. Și a înălțat mîna stîngă și o nouă temă s-a iscat din miezul furtunii, semănînd și totuși fiind diferită de cea veche, o temă ce cuprindea o putere și o nouă frumusețe. Dar disonanțele lui MELKOR se transformaseră într-un vacarm care lupta împotriva ei. Mulți dintre AINUR erau îngroziți și astfel muzica lor se curmase și pentru un timp acum MELKOR avu puterea și măiestria. Și din nou s-a ridicat ILUVATAR dar acum expresia feței lui se înăsprise. Și a înălțat acum mîna dreaptă și din confuzia care stăpînea peste tot, s-a iscat a treia temă, dar aceasta nu semăna cu nimic din ceea ce se auzise pînă atunci. Mai întîi păruse ușoară și dulce, un pic tremurîndă, cu sunete delicate încrustate în melodie; o melodie care nu putea fi întreruptă, avîndu-și propria putere și profunzime. Parcă acum, două cînturi se auzeau în același timp înaintea marelui tron al lui ILUVATAR. Unul era adînc, cuprinzător și minunat, dar încet și amestecat cu o nemăsurată durere din care, în primul rînd izvora frumusețea. Celălalt dobîndise unitatea prin el însuși, era puternic dar vanitos și repetat la nesfîrșit. Însă îi lipsea armonia și semăna cu larma unor trompete care cîntă la unison aceleași cîteva note. Dar el încerca să zdruncine celălalt cînt prin violența cîntării sale, dar se părea că în zadar; notele cele mai triumfătoare se ridicau dinlăuntrul muzicii rivale care se țesea în propriul ei model sobru.

Și în mijlocul acestei lupte, datorită cărela și sala tronului începuse să se zguduie, un fior răbufni îndreptîndu-se spre liniștile încă nepăsătoare ale spațiului; ILUVATAR se ridicase a treia oară acum iar fața lui părea acum terbilă vederii. Își înălțase acum ambele mîini și un acord mai profund decît abisul, mai înalt decît cerul, pătrunzător ca lumina ochilor lui ILUVATAR a întrerupt muzica. Atunci ILUVATAR a vorbit spunînd:

– Puternici sînteți voi AINUR și între voi cel mai puternic este MELKOR; dar ceea ce el, precum și ceilalți AINUR trebuie să știți este că acum eu sînt ILUVATAR. Toate aceste lucruri pe care le-ați cîntat vi le voi înfățișa de acum înainte, căci trebuie să și vedeți ceea ce ați creat. Iar tu, MELKOR, trebuie să știi că nu există temă sau cînt care să poată fi cîntat sau cîntată fără ca să nu-și aibă izvorul în mine. Această încercare a ta se va dovedi pentru mine un instrument prin care voi născoci lucruri minunate pe care voi nici nu le puteți imagina.

AINUR s-au temut auzind vorbele lui ILUVATAR deși nu le înțelegeau sensul. MELKOR s-a umplut de o rușine ce s-a transformat mai tîrziu într-o ură tainică. Dar splendoarea lui ILUVATAR a crescut și ei s-a îndepărtat de ținuturile de basm pe care le crease pentru AINUR. Iar aceștia l-au urmat.

Și cînd au ajuns în vid ILUVATAR le-a spus:

– Priviți, aceasta este muzica voastră!

Și le-a dat o viziune, făcîndu-i să vadă ceea ce doar urechile pot auzi și atunci ei au privit o nouă lume apărînd înaintea lor și această lume era țesută în miezul Vidului, era clădită pe el, dar nu era făcută din vid. Ei se uitau și se minunau că această Lume începe să-și depene istoria, îi se părea că respiră, trăiește și crește. După ce AINUR au privit năuciți un timp și după ce liniștea se grămădise împrejurul lor, ILUVATAR

MEDALION MIHAI VICTOR STOICA

le-a spus din nou:

– Iată muzica pe care ați măiestrit-o, fiecare dintre voi se regăsește conținut în ea, iar în miezul creației Tuturor stau eu dintruînceput. Fiecare a născocit și a adăugat ceva țesăturii, pînă chiar și tu MELKOR, poți descoperi toate secretele minții tale înglobate aici, și astfel poți să-și dai seama că ele sînt doar o parte a întregului și tributare lui.

Și despre alte multe lucruri le-a mai vorbit ILUVATAR atunci și datorită amintirii cuvintelor sale și a învățăturilor pe care fiecare le-a obținut din muzica pe care el însuși o crease. AINUR știuseră multe din ceea ce a fost și doar puține le rămăseseră nedezvăluite. Totuși existau unele pe care nu le puteau vedea, nici singuri și nici unindu-și puterile între ei; fiindcă pentru nici unul, nici chiar pentru ei înșuși ILUVATAR nu relevase tot ce exista păstrat, căci fiecare veac care va aduce lucruri ce sînt noi și nu pot fi prevestite, pentru că ele nu-și au obîrșia în trecut. Și AINUR au mai văzut că această priveliște a Lumii ce se desfășura înaintea lor conținea lucruri pe care ei niciodată nu le gîndiseră.

Și astfel au privit cu uimire apariția COPIILOR-LUI-ILUVATAR și locul ce fusese pregătit pentru a fi sălașul lor și astfel și-au dat seama că ei erau cei care, prin Muzica lor, îl creaseră, doar că atunci nu știuseră ce se ascundea îndărătul frumuseții. COPIII-LUI-ILUVATAR fuseseră concepuți, chiar de către ei, prin acea temă ridicată împotriva lui Melkor și nu prin cea propusă la început și dezvoltată de AINUR, deci puternicii zei nu-și aduseseră partea lor la truda creării lor. Dar cînd au zărit COPIII-LUI-ILUVATAR mulți dintre AINUR au prins drag față de ei; fiind altfel decît ei înșiși, străini și liberi. În ei au văzut că mintea lui ILUVATAR se reflectase din nou și astfel au putut sorbi o mică parte din înțelepciunea lui care altfel le-ar fi rămas ascunsă.

COPIII-LUI-ILUVATAR erau Elfii și Oamenii, Primii Născuți și Cei-ce-au-urmat. Și dintre toate spendorile lumii, cu imensele lăcașuri, spații și roți de foc, ILUVATAR a ales ca ei să viețuiască în profunzimile timpului și printre nenumărate stele. Acest loc ar putea să li se pară neînsemnat acelora ce țin seama doar de măreția zeilor AINUR dar nu și de agerimea lor extraordinară. Astfel, dacă cineva ar fi putut lua întregul ținut al ARDEI drept bază pentru un turn pe care l-ar fi înălțat pînă ce vîrful lui ar fi fost mai mic decît al unui brad sau dacă ar fi putut măsura imensa vastitate a lumii pe care AINUR încă o mai crează, tot nu și-ar fi putut da seama de precizia cu care primiseră formă toate lucrurile din tărîmul COPIILOR-LUI-ILUVATAR. Mulți dintre cei mai puternici AINUR și-au îndreptat gîndurile și dorințele spre acest minunat pămînt văzut în viziune.

Și dintre toți, MELKOR a fost primul, așa cum fusese și atunci cînd luase frîiele Muzicii. Se prefăcuse și la început chiar crezuse că vrea să meargă în lume să o cîrmuiască spre binele COPIILOR-LUI-ILUVATAR, controlînd frigul și căldura prin puterile sale. Dar de fapt el dorea să supună voințel sale atît pe elfi cît și pe oameni invidiindu-i pentru darurile cu care ILUVATAR promisese să-i înzestreze. MELKOR vroia să aibă supuși și servitori și să fie numit Nobil Stăpîn de către aceștia, stăpînind astfel peste voințele și viețile altora.

Dar și alți AINUR priveau spre acest loc binecuvîntat printre toate tărmurile Lumii, ținut numit de elfi ARDA, adică pămîntul; și inimile lor se bucurau de lumină, iar ochii lor privind jocurile de culori se umpleau de fericire, însă zbuciumul mării i-a cutremurat cel mai mult. Au observat aerul și toate din cîte era făcută ARDA, fier și piatră, argint și aur și încă multe altele, dintre toate acestea apa era cea mai vrednică de laudă. Se spune printre ELDAR că în apă trăiește ecoul muzicii Zeilor AINUR mai mult decît în alte substanțe ce formează pămîntul, și mulți dintre COPIII-LUI-ILUVATAR adăstează la malul mării ascultînd vocile talazurilor chiar dacă nu mai știu ce ascultă.

Acum peste apă își așezase gîndurile un AINUR numit ULMO de către poporul ELFILOR. El era cel mai instruit în muzică dintre toți AINUR. La frumusețea aerului și a mișcărilor lui, vîntul, cugeta cel mai mult MANWE, noblețea Zeilor-AINUR. La miezul pămîntului se gîndea AULE, cel pe care ILUVATAR îl înzestrase cu îndemînarea și învățătura necesară măiestririi lucrurilor, însă într-o măsură mai mică decît pe MELKOR, dar fericirea și mîndria lui stătea în actul creației și nu în lucrurile create și nici în stăpînirea lor; deoarece el dăruia și nu strîngea astfel de lucruri și altfel era fără griji putînd să se apuce mereu de o nouă operă.

ILUVATAR i-a vorbit lui ULMO spunîndu-i:

– Ai văzut cum aici, pe acest mic tărîm din profunzimile timpului, MELKOR pregătește războiul. El se gîndește să iște niște geruri năprasnice, dar care nu vor distruge frumusețea fîntînilor și nici limpezimea apelor. Privește zăpada și opera vicleană a frigului! MELKOR a mai născocit și căldura - focul mistuitor - dar niciodată nu va putea să înfrîngă dorința ta și nici muzica mării. Privește mai bine înălțimea și gloria norilor, nestatornicia cețurilor și ascultă căderea ploii pe Pămînt! Și prin acești nori vei fi mai aproape de MANWE, prietenul tău pe care îl iubești atît.

Atunci ULMO îi răspunse:

– Într-adevăr, acum apa mi-a devenit mai sfîntă decît ar fi putut crede inima mea, nici chiar în gîndul meu cel mai ascuns nu și-ar fi avut izvorul frumusețea fulgilor de nea, iar în muzica mea de pînă acum, nu a înflorit căderea ploii. Însă de acum îi voi căuta mereu pe MANWE și împreună vom crea o melodie veșnică și asta spre bucuria ta.

Și astfel, încă de la început, MANWE și ULMO au fost tovarăși și aliați și împreună au servit scopurile lui Iluvatar.

Dar în timp ce ULMO vorbea și AINUR priveau uluiți această viziune, ea a început să dispară, așa cum se risipește ceața, pînă cînd a devenit ascunsă privirilor lor; și astfel ei au descoperit un nou lucru, întunericul, pe care nu-l cunoscuseră înainte decît prin gîndurile lor. Dar ei erau îndrăgostiți de frumusețea viziunii și cufundați în dezvăluirea LUMII ce venea spre ființare și astfel, mințile lor erau pline de LUME, deoarece istoria era incompletă și cercurile timpului nu fuseseră complet măiestrite, cînd VIZIUNEA dispăruse. Și unii spuneau că ea fusese întreruptă înainte de realizarea Dominionului Oamenilor și înainte de dispariția Primilor Născuți; și deși MUZICA se întindea peste tot, VALAR nu putuseră vedea Ultimii Ani și nici Sfîrșitul Lumii.

Atunci s-a strecurat neliniștea printre AINUR; dar ILUVATAR i-a chemat spre el și le-a zis:

– Cunosc dorința ce vă stredelește mințile: voi vreți ca lumea să existe într-adevăr, nu doar prin gîndurile voastre, ci să fie așa cum sînteți și voi și încă mulți alții. Deci spun: EA! Fie ca lucrurile să existe! Am să trimit Flacăra Eternă în VID, și ea va fi inima LUMII, și LUMEA va Fi; iar acei dintre voi care vor vrea se vor putea pogorî peste ea.

Și deodată au văzut AINUR o lumină ce se îndepărta, părea un nor cu o inimă vie de foc. Atunci ei au știut că Iluvatar făcuse un lucru nou, EA, Lumea care ESTE!

Astfel s-a întîmplat că unii dintre AINUR au rămas lîngă ILUVATAR în spatele fruntariilor LUMII; dar alții, printre care erau și cei mai puternici și mai frumoși zei, l-au părăsit și s-au pogorît peste lume. Însă ILUVATAR le-a pus o condiție; era necesară dragostea lor pentru LUME iar puterile lor trebuiau să cuprindă și să limiteze LUMEA. Și ei erau înlănțuiți pentru totdeauna, astfel încît ei erau viața LUMII și ea era viața lor. De aceea s-au numit VALAR, PUTERILE LUMII.

Dar cînd VALAR au intrat în EA, au fost la început dezamăgiți, îi se părea că au suferit o pierdere, pentru că nimic din ceea ce văzuseră în viziune nu era creat, ci pe punctul de început și încă fără formă; era întuneric, Marea Muzică se auzise, dar gîndurile

crescuseră şi înfloriseră doar în Hăurile fără de Timp şi viziunea fusese doar un preambul pentru ce avea să vină. VALAR şi-au dat seama că ei se pogoriseră în lume la începutul timpului şi că acum ei trebuiau să recreeze lumea aşa cum o văzuseră şi o cîntaseră mai înainte. Aşa şi-au început ei marea trudă de explorare şi construire a Lumii, în nenumăraţi şi neuitaţi ani, pînă cînd în profunzimile Timpului şi în miezul de foc al LUMII-EA a venit timpul şi locul în care a fost pregătit sălaşul COPIILOR-LUI-ILUVATAR. Şi în această trudă, partea cea mai importantă au avut-o MANWE, AULE şi ULMO, dar şi MELKOR s-a amestecat în tot ce s-a făcut încercînd să-şi satisfacă dorinţele şi să-şi atingă propriile scopuri; astfel ei a aprins focuri mari. Pe atunci, cînd Pămîntul era tînăr şi plin de focurile lui, MELKOR îl rîvnea şi de aceea le spusese celorlalţi VALAR:

– Acesta va fi regatul meu pe care îl voi stăpîni întru numele meu!

Dar MANWE, fratele lui MELKOR din mintea lui ILUVATAR, fusese principalul instrument al celei de a doua teme pe care acesta o ridicase împotriva lui MELKOR. Şi el chema să se pogoare peste cîmpiile ARDEI o mulţime de spirite, mai mici sau mai puternice, şi ele îl ajutară ca să nu cumva MELKOR să împiedice pentru totdeauna realizarea trudei lor, şi că Pămîntul să nu se veştejească înainte de a înflori. Şi MANWE i-a spus lui MELKOR:

– Acest regat nu îţi aparţine pentru că şi mulţi alţii au trudit aici, şi nu mai puţin decît tine.

Şi asta a fost lupta între MELKOR şi alţi VALAR; şi pentru un timp destul de mare, MELKOR s-a retras ascunzîndu-se pe alte tărîmuri unde a făcut ce a vrut, dar nu şi-a putut scoate din inimă dorinţa de a stăpîni regatul ARDEI.

Şi-au luat VALAR formă şi înfăţişare; şi deoarece se pogoriseră în lume cu dragoste pentru COPIII-LUI-ILUVATAR, în care îşi puseseră speranţele, ei s-au înfăţişat aşa cum văzuseră în viziune, doar că au economisit splendoare şi măreţie. În plus, forma lor venise mai mult din cunoştinţele despre lumea vizibilă decît a celor despre LUMEA însăşi, şi ei aveau nevoie de LUME aşa cum noi avem nevoie de îmbrăcăminte, dacă ar fi goliţi de lume nu ar suferi de o pierdere a fiinţei. De aceea VALAR, dacă vor, îşi pot pierde forma mergînd gol, astfel că nici măcar ELDAR nu-l poate vedea deşi simt prezenţa lor. Dar cînd doresc să fie ei înşăşi, VALAR iau formă umană, unii de bărbaţi, alţii de femei, potrivit firii fiecăruia şi asta la începutul existenţei lor, şi deşi ni se înfăţişează aşa, ei nu sînt făcuţi astfel. Forma pe care o aveau cînd făceau parte din Marele ERU arăta că ei nu au fost întotdeauna asemeni regilor şi reginelor COPIILOR-LUI-ILUVATAR; în acel timp se îmbrăcau în propriile gînduri, făcute vizibile prin măreţie şi spaimă. Şi VALAR erau înconjuraţi de mulţi însoţitori, unii tot aşa de puternici ca şi ei şi ei trudeau împreună spre a ocroti Pămîntul şi a domoli catastrofele. Dar MELKOR a văzut ce se întîmplă şi a văzut cum VALAR umblau prin lume cu puteri vizibile, îmbrăcaţi în veşmintele LUMII şi erau iubiţi şi erau glorioşi şi fericiţi. Pămîntul devenise o grădină a fericirii, iar răul fusese supus. Invidia lui a crescut atunci, şi a luat şi el forma vizibilă şi s-a pogorît el peste ARDA cu o putere şi o măreţie mai mare decît a oricărui VALAR. Era ca un munte ce creşte în mijlocul mării, capul i se ridica deasupra norilor, era îmbrăcat în gheaţă şi încoronat cu fum şi foc. Lumina ochilor săi era o flacără ce veştejea prin foc şi străpungea totul ca un stredel de moarte îngheţată.

Astfel a început MELKOR prima bătălie împotriva zeilor VALAR, era un război pentru stăpînirea ARDEI. Şi despre aceasta pînă şi elfii cunosc puţine. Ceea ce ştiu le-au spus chiar zeii VALAR cu care ELDALIE au vorbit în cîmpiile VALINORULUI primind de la ei învăţătură, însă puţine le fuseseră spuse despre războaiele de dinaintea apariţiei lor. Încă se mai spune printre ELDAR că VALAR s-au străduit întotdeauna să conducă pămîntul, în ciuda lui MELKOR, pregătindu-l pentru apariţia Primilor Născuţi. VALAR au netezit cîmpii însă MELKOR le-a distrus, au adîncit văi, însă MELKOR le-a surpat, au înălţat munţi, însă MELKOR i-a prăbuşit. Mări au scobit, însă MELKOR le-a revărsat. Şi nimic nu a avut pace, nu a fost lăsat să crească fără ca MELKOR să nu-l distrugă sau să-l corupă. Dar truda lor nu a fost în van şi deşi niciunde şi niciînd dorinţa şi scopurile lor nu au fost complet realizate şi nici toate lucrurile nu au înfăţişare şi formă aşa cum VALAR le-a conceput, totuşi în cea mai mare măsură ei au modelat Pămîntul şi l-au făcut bine. Şi astfel lăcaşul COPIILOR-LUI-ILUVATAR a fost stabilit la sfîrşitul profunzimii Timpului şi printre nenumăratele stele.

INDEX:

Ainulidale - Muzica Zeilor Ainur, altfel numită Marea Muzică, Marele Cînt, Muzica

Ainur (singular Ainu) - zeii, primele creaţii ale lui Iluvatar, făcuţi din fiinţa gîndurilor sale înainte de crearea lumii, EA

Arda - Tărîmul, numele dat pămîntului, drept regat al lui Manwe

Aule - un Vala, stăpînul miezului pămîntului, un creator, un făuritor, este cel care va crea poporul piticilor

Ea - Lumea, Universul Material, „EA" înseamnă „Este" în limba elfilor. Fie ca lucrurile să existe a spus Iluvatar cînd Lumea şi-a început existenţa.

Eldar - Poporul stelelor, după o legendă a elfilor, nume dat de un Vala tuturor elfilor

Elfii (trad. aprox. spiriduşi) - Primii Născuţi. Primii Copii ai lui Iluvatar, în folclorul oamenilor asimilaţi uneori cu îngerii.

Cei-ce-au-urmat - oamenii, cei mai tineri Copii ai lui Iluvatar, numiţi Hildor, de către elfi.

Eru - Unul, Cel-ce-este-singur, Iluvatar

Copiii-lui-Iluvatar - altfel numiţi Copiii lui Eru, Copiii Pămîntului, Copiii Lumii, sau simplu Copiii, Primii Născuţi şi Cei-ce-au-urmat, oamenii şi elfii, în limba elfilor Hini Iluvataro, Eruhini

Iluvatar - Tatăl al totului, vezi şi Eru

Manwe - Principalul Vala şi oponent al lui Melkor, numit şi conducătorul Ardei

Melkor - Nume dat marelui rebel Vala, începutul răului, la origine cel mai puternic Ainu, după aceea numit şi Morgoth, Bauglir, Stăpînul Întunericului, Duşmanul, Inamicul. Sensul cuvîntului Melkor este „Cel ce creşte în putere"

Ulmo - Vala, numit şi Nobilul Stăpîn al Apelor şi Rege al Mării

Numele este interpretat de Eldar ca însemnînd „Cel ce curge", Aducătorul Ploii

Valar (sing. Vala) - "Cei-cu-puteri", "Puterile", nume dat acelor mari Ainu care s-au pogorît peste Ea la începutul Timpului, asumîndu-şi conducerea şi paza Ardei. Altfel numiţi Marii Zei, Conducătorii Ardei, Nobilii Stăpîni ai Valinorului

Valinor - ţinutul zeilor Valar, în spatele munţilor Peleori, numit "Tărîmul Păzit".

DUPĂ FANZINUL PENTAGRAMA

Traducere, index şi prezentare de
Mihai Victor STOICA

PROBLEME GENERALE

Un bărbat este cuprins brusc de flăcări. Cineva - sau ceva - pîndește în spatele unei uși închise. Un psihopat își ucide cu sînge rece soția și copiii - sau prietenii.

Toate aceste episoade sinistre par a fi preluate din ultimele producții ale unor autori contemporani ca Graham Masterton (THE HYMN - 1991), Rex Miller (SLICE - 1990) sau John Ferris (THE AXEMAN COMETH - 1989). Dar, de fapt, ele pot fi întîlnite în WIELAND sau THE TRANSFORMATION, un volum publicat în 1798 de Charles Brockeden și considerat a fi primul roman horror din literatura americană. Și totuși literatura horror există de mult mai mulți ani...

Este o literatură - aproape complet necunoscută cititorului român - ce cunoaște un paradox în epoca modernă. Acest gen literar este cel mai adesea neglijat de critici în ciuda succesului de public (e adevărat pe alte meridiane), fiind considerat „subliteratură", alături de alte producții precum cele polițiste, SF sau Thriller cu care, de fapt, se întrepătrund deseori. În ce categorie putem clasifica, de exemplu, RED DRAGON - 1981, al lui Thomas Harris (în românește „Dragonul roșu", ed. Elit Comentator, 1994) Thriller sau Horror? Prin ce se deosebește el de AMERICAN PSYCHO - 1990, al lui Bret Easton Ellis sau de RIPPER - 1994, ultima creație a lui Michael Slade? Dar FIRESTARTER - 1980, al lui Stephen King, sau THE HOUSE OF THUNDER - 1982, al lui Dean R. Koontz (în românește „Casa tunetului", Olimp, București, 1993)?

Așadar Horror! În ciuda „vechimii" sale, (în latină horroris = fior, groază), criticii au dificultăți în datarea cu precizie a termenului de literatură. Să fie vorba de anul 1937, așa cum precizează Oxford English Dictionary - volumul RED STAR OVER CHINA de Edgar Snow? Greu de spus, dacă ne gîndim la multitudinea de opere ce pot intra în această categorie: de la MELMOTH THE WANDERER - 1820, Charles Maturin (în românește „Melmoth rătăcitorul", Minerva, București, 1983) la THE NAKED LUNCH - 1959, William Burroughs, de la THE MASQUE OF THE RED DEATH - 1842, Edgar Allan Poe, (în românește „Masca morții roșii", ELU, București, 1968) la DRACULA - 1897, Bram Stoker, (în românește „Dracula", Univers, București, 1990) de la A CLOCKWORK ORANGE - 1962, Anthony Burgess, la THE ATROCITY EXHIBITION - 1970, J.G. Ballard sau CHRISTINE - 1983, Stephen King (în românește „Christine", Nemira, București, 1994).

Adevărul este că în ultimii douăzeci de ani s-a tipărit mai multă literatură horror decît în toată perioada de la Gutemberg încoace. De ce? Probabil pentru că, așa cum considera Howard P. Lovecraft - unul dintre marii inovatori ai genului de la începutul secolului - „cea mai veche și puternică emoție a omului este frica, iar frica cea mai veche și puternică este frica de necunoscut" (SUPERNATURAL HORROR IN LITERATURE, în H.P. LOVECRAFT'S BOOK OF HORROR, ed. Stephen Jones, Dave Carson, Robinson, London, 1993, pag.1).

În afară de unele subiecte fundamentale precum crimă, sinucidere, tortură, frică și nebunie, literatura horror se ocupă de vampiri, fantome, succubi, incubi, poltergeiști, Doppelganger, pacturi demonice, posedări diaboloce, exorcism, vrăjitorie, magie neagră și voodoo, licantropie, uneori telekinezie.

Sub pana - sau în mașina de scris - a unor scriitori cu o imaginație debordantă (deși multe subiecte sînt inspirate strict din viața de fiecare zi - să ne gîndim la PSYCHO - 1959, a lui Robert Bloch, al cărui erou este conceput după Ed Gein, un criminal notoriu din Plainfield, Wisconsin), povestirea explorează atît limitele la care poate ajunge un om, dar și acelea pe este el capabil să le suporte" (J.A. Cuddon, INTRODUCTION TO THE PENGUIN BOOCK OF HORROR STORIES, Penguin Books, London 1984, pg.12). Eroul se aventurează pe tărîmurile haosului psihologic, a traumelor psihice, a adîncurilor deschise în fața noastră de imaginație, dar și de frică, isterie sau nebunie. El se apropie din ce în ce mai mult de locurile în care sălășuiesc cele mai terîbile imagini ale coșmarurilor și terorii nețărmurite. Este poate interesant de menționat faptul că deși uneori termenii de horror se suprapun între ei pot exista anumite diferențe. Astfel, pentru Stephen Jones povestirea de teroare oferă „un mai pur frison al fricii", în timp ce cea horror „invocă imaginile unor corpuri în putrefacție, ale unor maniaci în mînuirea cuțitului și ale unor obiecte de pe care se scurge un lichid vîscos" (INTRODUCTION TO THE MAMMOTH BOOK OF TERROR, Robinson, London, 1991). Pentru Boris Karloff, celebrul interpret al lui Frankenstein, dar și editorul antologiei AND THE DARKNESS FALLS, horror-ul este o reacție la o realitate fizică precum crima sau tortura, iar teroarea - o formă mult mai acută a fricii - este dată de prezența supranaturalului, a necunoscutului și a unei amenințări invizibile.

Parafrazînd cunoscutul tablou al lui Goya, putem afirma că somnul rațiunii produce creații de coșmar materializate în pagini ce fac să ni se ridice părul măciucă. Din străfundurile unor conștiințe adormite, latente, ies la iveală demoni, monștri, spirite, la început doar la adăpostul nopții, apoi chiar în miezul zilei, acoperind întreaga lume cu mantia întunecată a groazei. De ce neapărat somnul? Pentru că „intrînd în lumea viselor, fantomelor ne ies în cale", se menționează în scenariul lui Henrik Galeen la capodopera lui F.W. Murnau, NOSFERATU (1922). În somn gîndurile noastre hoinăresc slobode, călătoresc în timpuri imemoriabile sau în contemporaneitate, fie pe tărîmuri pe care nici un muritor nu va păși vreodată, fie în pivnița sau mansarda casei părăsite de la colțul străzii. În ciuda faptului că este atît de marginalizat de critici (probabil din teama de a nu fi luați în rîs de confrați sau din necunoașterea temeinică a fenomenului în lumea contemporană) nu există nici o îndoială că horror-ul modern este beneficiarul unui lung drum pavat de maeștrii literaturii mondiale de la Shakespeare la Hawthorne, de la Henry James sau Guy de Maupassant la Joseph Conrad sau Franz Kafka, lucru evidențiat și de binecunoscuta lucrare a lui Stephen Jones și Kim Newman HORROR: 100 BEST BOOKS, NEL, Hodder& Stounghton, London, 1992. De fapt rădăcinile literaturii horror sînt mult mai adînci, ele avîndu-și sorgintea - așa cum consideră Douglas E Winter în FACES OF FEAR, Pan Books, London, 1990, pag 12 - în picturile rupestre, în religie și ritualuri, în magie și canibalism, în poveștile depănate pe lîngă focuri de strămoșii noștri îngroziți de nopțile lungi și umede, de creaturile reale sau imaginare întîlnite la tot pasul.

PRECURSORII HORROR-ULUI CONTEMPORAN

Elemente horror găsim în operele clasice ale literaturii latine sau grecești (ORESTIA lui Eschil sau Trachinienele lui Sofocle - agonia lui Hercule). TRAGEDIILE lui Seneca sînt pline de crime, torturi fizice, nebunie. Virgiliu redă cu lux de amănunte în ENEIDA moartea lui Laocoon și a fiilor săi în strînsoarea șerpilor, Lucan prezintă o serie de scene care-ți îngheață sîngele în vine (de ex. în Cartea a III-a lupta lui Scaeva - rănit în ochi de o săgeată - împotriva armatei lui Pompei; în Cartea a VI-a, vrăjitoarele din Tesalia; în Cartea a IX-a, șerpii veninoși din Libia, după a căror mușcături corpul victimei se descompunea realmente). Ovidiu descrie în METAMORFOZE sinuciderea lui Priam sau distrugerea lui Orfeu de către Menade. În EPISTOLELE lui Pliniu apare o fantomă, iar în SATIRICONUL lui Petronius un om-lup (povestirea lui Niceros). MĂGARUL DE AUR al lui Lucius Apuleius este plin de elemente supranaturale, dar și grotești (povestirea bazată pe vrăjitorie a lui Aristomene despre noaptea petrecută cu prietenul său Socrate la un han). Elemente horror apar în EPOPEEA LUI GHILGAMEȘ (uciderea monstrului Khumbaba, potopul) dar și în Beowulf (atacul sălbatic al lui Grendel asupra lui Herodot urmat de răzbunarea mamei sale) sau în celebrele Edda scandinave.

Părintele literaturii engleze, Geoffrey Chaucer, nu se lasă nici el mai prejos într-o epocă în care moartea se întîlnea la tot pasul: POVESTIRILE DIN CANTERBURRY 1387 (ELU, București, 1964), POVESTEA VÎNZĂTORULUI DE IERTĂCIUNI, PRECUVÎNTARE LA POVESTEA APRODULUI (o satiră asupra viziunilor ladului și a lui Satan în persoană).

De altfel, poeții - și în general artiștii - sfîrșitului de Ev mediu au exprimat cîteva dintre cele mai adînci temeri și terori ale omului, fie ele imaginare sau reale. Printre acestea s-a detașat teama de moarte. Astfel, prin sec. al XV-lea accentele elegiace fac loc unui tot mai puternic simț morbid cu referire directă la senilitate, degradare fizică și moarte. Acum apar remarcabile imagini literare ale corpurilor în descompunere, ale scheletelor sau ticvelor de un alb strălucitor (LE PAS DE LA MORT, George Chastellain; DANSE MACABRE, Guyot Marchant, 1485). Acest „Dans al morții" a însemnat de fapt un fenomen important în literatura și arta sec. XIV-XVI, descriind o procesiune în care morții îi conduceau pe cei vii la groapă (niște „zombi" avant la lettre!). Aceste imagini de coșmar se întrepătrund cu descrieri ale ladului, locul de sub pămînt în care tronează însuși Diavolul în mijlocul hoardelor de draci ce aduc oamenilor numai durere, tortură fizică și morală, teroare. Diavolul este acum un monstru hidos, înspăimîntător și invidios, simbol a tot ceea ce este urît, pervers și violent. În astfel de descrieri a excelat Dante cu al său Infern - așa cum va face peste cîteva sute de ani Christopher Marlowe în TRAGICA ISTORIE A DOCTORULUI FAUST (1604), dar mai ales John Milton în PARADISUL PIERDUT (1667).

Povestirile horror de la începutul sec. XVII-lea sînt de fapt piese în care abundă crimele și violența, frica și nebunia; e de ajuns să ne gîndim la majoritatea tragediilor shakespeariene, dar și la THE WHITE DEVII și THE DUCHESS OF MALFI a lui John Webster, la piesele lui George Chapman sau John Marston.

Poezia epocii prefigurează parcă viitoarele romane ale căror acțiune se produce în cimitire părăginite (NIGHTS THOUGTS, 1745, Edward Young; THE GRAVE, 1743, Robert Blair). Astfel de creații fac trecerea spre romanul gotic, de fapt un roman de mister și teroare în care prezența elementelor supranaturale este adesea foarte puternic. Cadrul acțiunii poate fi considerat tipic pentru o povestire ce trebuia să-i înspăimînte pe cititori: peisaje sălbatice, păduri întunecate pline de animale care de care mai înfricoșătoare, mînăstiri în ruine, castele medievale cu pasaje secrete, donjoane și hrube umede, camere de tortură, fantome, vrăjitoare, puteri demonice, etc. Unul din primele exemple de astfel de creații este FERDINAND COUNT FATHOM, 1753, de Tobias Smollett. Genul a evoluat apoi

prin THE CASTLE OF OTRANTO, 1764, (Castelul din Otranto, Minerva, București, 1982) al lui Horace Walpole, dar mai ales prin VATHEK, 1786, (Vathek, Minerva, București, 1987) de William Beckford; MYSTERIES OF UDOLPHO de Ann Radcliffe; THE MONK de M.G. Lewis, THE FATAL REVENGE, 1807 și MELMOTH THE WANDERER, 1820, (Melmoth rătăcitorul, Minerva, București, 1983) de C.R. Maturin și FRANKENSTEIN, 1818, (Frankenstein sau Prometeul modern, Albatros, București, 1973), de Mary Shelley.

Romantismul aduce cu sine o altă „concepție" despre Diavol. Acum apare frumosul Lucifer, rebelul erou romantic, personajul mîndru ce luptă pentru libertate (CAIN, 1821, G.G. Byron). Asociată cu recrudescența lui Satan, se dezvoltă acum o nouă temă majoră: divizibilitatea identității umane, dualitatea străveche (personajul bun și cel rău), eul divizat. Își face astfel intrarea în literatură termenul german Doppelganger, atît de utilizat în sec. XIX în foarte multe povestiri horror psihologice, povestiri în care starea mentală și spirituală a personajelor este analizată cu atenție, în care domină nebunia și cruzimea. Printre autorii care au folosit cu succes respectivul termen se numără A. Von Chamisso (PETER SCHLEMIHL, 1814), E.T.A. Hoffman (FRAULEIN VON SCUDERI), James Hogg (THE PRIVATE MEMORIES AND CONFESSIONS OF A JUSTIFIED SINNER). Edgar Allan Poe a scris variații pe tema dublurii în WILLIAM WILSON, 1839 (ELU, București, 1968), TALE OF THE RAGGED MOUNTAIN, dar cele mai celebre dar și originale povestiri de acest tip sînt DR. JEKILL AND MR. HYDE, 1886 (R.L.Stevenson), THE PICTURE OF DORIAN GRAY, 1891 (Portretul lui Dorian Gray, EPL, București, 1967, Oscar Wilde) și poate THE SECRET SHARER (Joseph Conrad).

Un alt subiect interesant ce începe să se afirme este cel legat de vampirism. Deși intenționăm să discutăm pe larg tema vampirului în literatură într-un episod ulterior, trebuie să menționăm importanța lucrării lui John Polidori, THE VAMPYRE, publicat în același an cu Frankenstein (1818) protagonistul căreia - Lordul Ruthven - va deveni modelul vampirului englez în literatură cu vreo optzeci de ani înaintea lui Dracula. Alte figuri celebre de vampiri ale acestei perioade sînt Geraldine din poemul CHRISTABEL, 1816, a lui S.T. Coleridge, cel din THE GIAOUR, 1813, (G.H. Byron) sau frumoasa și nemiloasa doamnă din LA BELLE DAME SANS MERCI, 1819, (John Keats). În Franța notabile sînt LE VAMPIRE, 1820 (Charles Nodier), LA MORTE AMOUREUSE, 1836, (Theophile Gautier). O altă temă de interes este cea a omului-lup prezentă în THE WHITE WOLF OF THE HARTZ MOUNTAINS, 1839 (Frederick Marryat), OLALLA, 1887 (R.L. Stevenson), THE MARK OF THE BEAST, 1887 (Rudyard Kipling) sau THE CAMP OF THE DOG, 1908 (Algernon Blackwood).

În America apariția unor Isaac Mitchell (THE ASYLUM) sau Charles Brockden Brown (WIELAND, 1789, ARTHUR MERYN, 1799), pregătește terenul pentru Edgar Allan Poe cu THE NARRATIVE OF ARTHUR GORDON PYM , 1838, TALES OF THE GROTESQUE AND ARABESQUE, 1839, THE FALL OF THE HOUSE OF USHER, 1839, THE MURDERS IN THE RUE MORGUE, 1841, etc. Influența lui Poe a fost imensă asupra unor scriitori precum Ambrose Bierce sau Howard P, Lovecraft.

Povestea cu fantome cunoaște o nouă dezvoltare mai ales prin Wilkie Collins (MRS. ZANT AND THE GHOST) 1887, Sheridian Le Fanu (GREEN TEA), 1869, Ambrose Bierce (THE MOONLIT ROAD), M.R. James (GHOST STORIES OF AN ANTIQUARY), 1904, sau Algernon Blackwood (THE WHISPERERS), 1914.

Un reprezentant de seamă al horror-ului sfîrșitului de secol XIX este Arthur Machen (THE GREAT GOD PAN, 1895, THE INMOST LIGHT, 1895, THE NOVEL OF THE WHITE POWDER, 1896) care a exercitat o considerabilă influență asupra lui Howard P. Lovecraft mai ales prin predilecția sa pentru subiecte abominabile și prin unele elemente de un senzațional exagerat. Aceeași tendință de un senzaționalism extrem poate fi întîlnită și în romanele lui F. Marion Crawford (THE DEAD SMILE, THE UPPER BERTH, THE SCREAMING SKULL, toate publicate în 1911).

Un precursor al scriitorilor de astăzi ce tratează invaziile apocaliptice ale unor ființe de pe alte planete este H.G. Wells. Unele dintre cele mai bune povestiri ale sale se bazează pe *suspence* și pe elemente oribile, totul legat de amenințarea ce o constituie pentru locuitorii Pămîntului o serie de creaturi neumane (THE ABYSS, 1897, THE SEA-RAIDERS, 1897, THE VALLEY OF SOIDERS, 1903, THE EMPIRE OF THE ANTS, 1911); altele se referă la halucinații și obsesii (THE FLOWERING OF THE STRANGE ORCHID, 1895, THE REMARKABLE CASE OF DAVIDSON'S EYES, 1895) sau ceremonii voodoo (POLLOCK AND THE PORROH MAN, 1897. THE LORD OF THE DUNAMOS, 1895 și THE CONE, 1897) tratează răzbunarea sub forma sacrificiului unei ființe umane.

Treptat ne apropiem de literatura horror modernă în a cărei dezvoltare au avut o mare importanță reviste ca WEIRD TALES (publicată începînd din 1923 și pînă prin anii 1950, reluată apoi în ultimul timp) sau UNKNOWN (înființată în 1939 de John W. Campbell), reviste la care au colaborat printre alții H.P. Lovecraft, Frank B. Long, Robert E. Howard , Ray Bradbury. De o mare însemnătate pentru evoluția ulterioară a genului horror a fost eseul lui Lovecraft SUPERNATURAL HORROR IN LITERATURE (ediție revăzută, 1936) în care autorul examina evoluția literaturii de nuanță supranaturală, subliniind faptul că adevăratele momente de horror nu apar decît rar și doar în anumite părți ale operelor. În anii 1940-1950 încep să fie publicate (de ex. GREAT TALES OF TERROR AND SUPERNATURAL, ed. Herbert Wise, Phyllis Fraser) o serie de antologii ale genului, volume ce cuprindeau atît o parte din creația deja existentă cît și lucrări noi, datorate scriitorilor strînși în jurul lui Lovecraft și August Derleth. Înfloresc revistele de amatori și publicațiile tipărite de mici edituri, apar primii laureați cu WORLD FANTASY AWARDS. După anii 1950, horror-ul se întrepătrunde într-o mare măsură cu science-fiction-ul prezentînd imagini pe care adesea le-am dori ignorate sau pur și simplu uitate, îngropate undeva în subconștientul nostru și despre care am prefera să declarăm că nu le mai posedăm. Ele ne relevă monstruosul pe care nu dorim să-l acceptăm în realitate, arătîndu-se însă că adesea avem dreptul de a fi înfricoșați. Astfel prin anii 1950-1960 au proliferat acele combinații de romane SF-horror pline de înspăimîntători monștri ai erei post atomice ieșite din mașinile de scris ale lui Richard Matheson (THE SHRINKING MAN, 1956), Jack Finney (THE BODY SNATCHERS, 1955), Theodore Sturgeon (SOME OF YOUR BLOOD, 1961) sau Ray Bradbury (SOMETHING WICKED THIS WAY COMES, 1963), iar după 1960 pînă astăzi romanele pline de crimele sadice ale unor dezechilibrați mintal sau obsedați sexuali (THE TENANT, Roland Topor, 1966; THE FACE OF FEAR, Dean R. Koontz, 1977; RAZOR GAME, James Grady 1985; FUNERAL MARCH OF THE MARIONETTES, Frank de Felitta, 1990).

Trebuie să menționăm faptul că horror-ul contemporan se clasifică în trei direcții esențiale:

1: moral-alegorică;
2: psihologică;
3: fantastică;

direcții discutate pe larg în articolul FENOMENUL HORROR ÎN LITERATURĂ, publicat în JSF nr. 97.

VA URMA

STEPHEN A. RYNAS

S.B.L.

– George, spuse Clara cu o furie reținută, singurul lucru pe care-l ai de făcut este să te duci și să-l rogi. Ești șoarece, sau rîmă?

– Dar am ieșit și am mutat-o în fiecare noapte.

– Sigur. Și el, în fiecare dimineață, o pune la loc! George, atîta timp cît cursa rămîne în fața ușii noastre, nu voi avea un singur moment de liniște, de grija copiilor. M-am săturat. Trebuie să-i vorbești, o dată pentru totdeauna.

– Eu știu... S-ar putea să nu le prea convină cînd vor afla despre noi.

– Existența noastră e greșeala lor, șuieră Clara. În mod deliberat, l-au expus pe stră-străbunicul tău Michael unor radiații foarte puternice. George, continuă ea cu patetism, nu trebuie decît să te duci și să-l rogi. Sînt convinsă că va fi de acord și nimic nu ne va mai pune viețile în pericol. Pur și simplu nu mai pot suporta situația asta.

George știa că nu i se putea împotrivi. Individa va continua în același stil ore întregi.

– Da, iubito, murmură resemnat. Poate mîine...

– Nu, George. Acum! În dimineața asta! Trebuie să vină dintr-un moment în altul.

O privi tăcut, speriat, nesigur pe forțele proprii. După o viață întreagă petrecută în apropierea oamenilor, erau aproape umanizați. Adoptaseră chiar și nume.

– George, doar roagă-l. Înțelege-te cu el. Fă-l să priceapă că-și pierde vremea.

Făcu o pauză, căutîndu-și cuvintele.

– Ești inteligent. Poți hotărî și singur ce ai de zis.

– Bine, bine, spuse șoarecele resemnat. Cel puțin voi rezolva problema, într-un fel sau altul.

Cînd auzi fișîitul măturii pe-afară, se ridică și se duse în fața ușii. Observă cursa în același loc în care el o împinsese noaptea trecută.

– Bună! strigă.

Fiș-fiș-fiș făcu mătura, preocupată să împrăștie praful prin încăpere. Din punctul de vedere al unui șoarece, omul părea înspăimîntător. Dar George știa că e doar un bătrîn portar prăpădit, unul din exemplarele mici ale speciei. Răsuflă adînc și strigă:

– Salut!

Portarul se opri din măturat și privi în jur suspicios.

– Salut! urlă George, simțind cum i se usucă gîtlejul.

Era un bătrînel ignorant, și cînd văzu un șoarece care-l salută, presupuse că era *chiar un șoarece care-l salută.*

– Cursa! țipă șoarecele.

– Încetează să mai zbieri, se supără portarul.

Îi plăcea să creadă că muncește din greu și detesta sunetele stridente.

– Ce-are cursa?

– Soția mea nu vrea s-o mai așezi în fața ușii noastre, spuse George destul de tare ca portarul să-l poată auzi și destul de încet ca să nu-și distrugă corzile vocale.

– Îi e teamă că s-ar putea răni copiii.

– S-a mai întîmplat chestia asta? întrebă portarul.

– Nu, răspunse George, copiii știu totul despre capcane, dar soția mea vrea ca, totuși, s-o pui în altă parte.

– Îmi pare rău, spuse portarul, dar am ordin să pun o cursă în fața fiecărei găuri. Aici e o uzină atomică. Nu le plac șoarecii.

– Ba da, răbufni George, l-au adus chiar ei pe stră-străbunicul meu Michael și l-au supus unei doze puternice de radiații. Altfel n-aș fi fost aici.

– Nu te pot ajuta! se răsti portarul. trebuie să îndeplinesc ordinele. Răspunderea mea e limitată.

– Și eu ce-i spun nevesti-mi? strigă George.

Portarul avea și el o nevastă.

– Cred că o pot lua cu acordul supraveghetorului, rosti într-un tîrziu.

– E-n regulă! strigă George. Mulțam'!

Portarul luă capcana și o puse în fața ușii. Apoi, privi curios cum George, prompt, o împinge ceva mai încolo.

– Ei, ce-a zis? întrebă Clara în momentul în care George intră pe ușă.

– Că o va lua cu acordul supraveghetorului, răspunse acesta, trîntindu-se într-un fotoliu.

– George, te duci imediat și te asiguri că într-adevăr o face! ordonă soția.

– Dar a spus că merge...

– Urci chiar acum în cabina supraveghetorului și te asiguri.

George se ridică din fotoliu și o luă la goană prin zid, pe „șoseaua șoarecilor". Ajunse sus în clipa în care portarul intra. Supraveghetorul începu să privească pereții, plictisit.

– În cabina 112 e un șoarece care nu vrea ca ușa casei lui să fie blocată de o cursă, rosti simplu portarul.

– Ești nebun, replică supraveghetorul.

Portarul dădu din umeri.

– Ce să-i spun? întrebă.

– Să vină și să discute cu mine, răspunse supraveghetorul, simțindu-se foarte inteligent.

– Aici sînt! strigă George, ieșind din gaură și ocolind cursa din fața ei.

– Uite-l! îl arătă portarul cu degetul.

– Dumnezeule! șopti supraveghetorul, care avea o oarecare educație. Halucinații!

– Nu. *Șoarece*, îl corectă portarul.

– Soția mea vrea să mutați cursa, explică George răbdător. E periculos pentru copiii noștri.

– Îl vezi și tu? întrebă supraveghetorul, incredul.

– Desigur, răspunse portarul. E cel despre care vă povesteam, cel din cabina 112.

Supraveghetorul se ridică, încercînd să-și păstreze echilibrul.

– Nu mă simt prea bine, rosti încetișor. Cred c-ar fi cazul să vorbim cu ofițerul administrativ. E problema poliției și oricum, *răspunderea mea e limitată.* Vii și tu! îl chemă pe portar, care se pregătea să se întoarcă la treburile lui. Voi avea nevoie de mărturia ta.

Ieșiră.

– Și eu ce-i spun nevesti-mi? urlă George, dar cei doi nu-i răspunseră, așa că șoarecele coborî și-i raportă Clarei situația. Puțin mai tîrziu își ițea capul din gaura aflată în biroul administrativ. Portarul și supraveghetorul tocmai plecau. Zbieră cît putu de tare:

– Salut!

Ofițerul administrativ privi în jos.

– Pleacă! rosti blazat. Tocmai le-am demonstrat ălora doi că tu *nu exiști!*

– Dar soția mea vrea să mutați cursa, îi e teamă să nu se rănească copiii în ea.

Ofițerul administrativ fu gata să-i trimită la dracu' pe copii, dar fiind o persoană decentă, se stăpîni la vreme.

– Îmi pare rău, spuse cu sinceritate, răsfoind niște scrisori citite deja, îmi pare rău, dar trebuie să lăsăm cursele.

– Și atunci eu ce-i spun nevesti-mi?

Ofițerul administrativ își prinse fruntea în palme și rămase multă vreme pe gînduri.

– Ești convins că *într-adevăr exiști ?* întrebă într-un tîrziu.

– Sigur. Vrei să ți-o demonstrez mușcîndu-te?

– Nu, nici chiar așa, răspunse ofițerul administrativ și își prinse din nou fruntea în palme.

– Tehnic vorbind, le explică el propriilor degete, e o chestie de securitate. *Răspunderea mea e limitată.*

Ușurat, luă telefonul și-l chemă pe ofițerul de securitate. Un minut mai tîrziu ușa se smuci violent și în încăpere pătrunse un bărbat înalt, cu ochi de vulpe.

– Salut, Bill! bolborosi. Cum te simți?

– Salut Mike. Ca dracu'. Ți-l prezint pe George, tocmai ți-am vorbit despre el.

– Bună! strigă George.

– Salut! zise ofițerul de securitate. N-am putut găsi nici o referință despre tine la arhivă. Ai fost declarat? Amprente? AEC, CIA, CCC, FBI?

– Nu, strigă George. Soția mea vrea să mutați cursa din fața ușii noastre. Crede că-i periculos pentru copii.

– Ea a fost declarată? zbieră ofițerul de securitate.

– De ce țipă toată lumea? întrebă arțăgos ofițerul administrativ. Mă doare capul...

– Nu! răspunse George.

Ofițerul de securitate își subție buzele într-o grimasă.

– O lipsă majoră de securitate! strigă. Voi face o verificare minuțioasă.

– Veți muta cursa? întrebă George.

– Nu pot pînă nu te legalizezi. Cu siguranță nu voi autoriza nici o acțiune ce ar putea fi luată drept ajutor dat unui spion de a pătrunde în uzină.

– Ce vîrstă ai? îl întrebă pe George ofițerul administrativ.

– 56 de zile, răspunse acesta fără ezitare.

– Sub 12 ani, se întoarse ofițerul administrativ spre cel de securitate. Nu poate solicita legalizarea.

– Nu prea știu..., spuse ofițerul de securitate, clătinînd din cap. Nu există precedent la acest caz. Voi fi condamnat dacă autorizez mutarea cursei din proprie inițiativă. Voi trimite o sesizare celor în drept să formuleze o opinie.

Porni spre ușă.

– Și eu ce-i spun nevesti-mi?

– Zi-i că voi întreba la AEC și voi cere copia la indigo a deciziei scrise, de la Ministerul Apărării și de la FBI.

– Nu uita Imigrările și Aclimatizările, spuse ofițerul administrativ. Ar putea fi o problemă de cetățenie.

– Niciodată nu poți fi prea sigur, spuse ofițerul de securitate.

Oricum, răspunderea mea e limitată.

Așa că George se duse și-i spuse soției. În dimineața următoare, era în tren *via Washinghton.* Fiind telepat, ca toți ceilalți șoareci din generația lui, contactase deja cîțiva prieteni care locuiau în clădirile guvernului.

În momentul în care raportul ofițerului de securitate ajunse la destinație, AEC trimise un pluton de psihiatri la uzină. După ce aceștia făcură constatările de rigoare, se

trimise un nou pluton de psihiatri. Apoi, AEC convocă într-o şedinţă extraordinară, Ministerul Apărării, FBI, Fish & Wildlife, Public Health, Imigrările şi Aclimatizările şi, din greşeală, un reprezentant al Ministerului de Afaceri Alaskiene.

Totul a durat două săptămîni, iar George aştepta prin ziduri, din ce în ce mai îngrijorat de şansele pe care le avea. Comunica telepatic cu Clara. Ştia că familia e sănătoasă, că se împrieteniseră cu portarul şi că blestemata de cursă rămăsese în acelaşi loc.

Un şobolan gras de la Washington îl îndrumă într-o zi pe George spre gaura sălii de conferinţe. Erau acolo şapte oameni, aşezaţi la o masă lungă. Fiecare avea în faţă un pahar cu apă.

– Bombardaţi-i, v-am spus! striga generalul, izbind cu pumnii în masă. Loviţi-i cu arme atomice. Atacaţi acum, nu le daţi timp s-o facă ei primii!

– Dar e una din cele mai bune uzine pe care le avem! protestă un civil de la AEC. Nu vrem s-o aruncăm din pricina unor şoareci nenorociţi.

– Nu-i putem trimite în Alaska? îndrăzni timid cel de la Ministerul Afacerilor Alaskiene.

– Era vorba despre curse? întrebă Fish & Wildlife. Avem dulciuri.

– Chiar despre asta-i vorba, rosti George şi toţi se întoarseră să-l privească.

– Soţia mea şi-ar dori să luaţi capcana din faţa uşii noastre. Îi e teamă c-ar putea face rău copiilor.

– Cine eşti? întrebă uimit Imigrările şi Aclimatizările.

– Sînt George, spuse George. Cursa e aşezată în faţa casei mele.

– Ce cauţi aici? întrebă FBI-ul Spionezi o şedinţă secretă?

– Nu spionez! exclamă George. Am venit doar să vă rog să mutaţi cursa.

Reprezentantul FBI-ului îl privi cu milă.

– Nu mai e chiar aşa uşor, spuse, nu-ţi dai seama ce pericol reprezinţi?

– Nu, răspunse George urcîndu-se pe masă şi înaintînd spre mijlocul ei. Nu sîntem un pericol pentru nimeni. Sîntem doar şoareci. Nu ne stă în fire să creăm necazuri.

Uitîndu-se în jur şi zărind şapte chipuri descompuse ce-l urmăreau îşi dădu seama că-i speriase de moarte, doar fiindcă era un şoarece. Avu o premoniţie cum că nu va ieşi viu din acea încăpere, aşa că îşi deschise mintea, pentru ca familia şi toţi ceilalţi şoareci telepaţi să audă tot ce se va hotărî.

– Nu-mi zice mie că nu pricepi!

replică sarcastic Fish & Wildlife încercînd să-şi mascheze teama cu o voce aspră şi ironică. Nu-mi zice mie că nu pricepi că există cel puţin 12 bilioane de urmaşi ai stră-străbunicului tău Michael, adică de şase ori populaţia umană.

– Nu ştiam, zise George, devenind brusc interesat.

– Nu-mi spune că nu ştiai că voi şoarecii aveţi acces oriunde şi puteţi distruge fiecare document secret pe care noi îl deţinem.

– Nu , nu ştiam, zise George, îndu-se înapoi din faţa degetului imens ce i se legăna înaintea ochilor. Noi, şoarecii, nu distrugem nimic din ceea ce este folositor.

– Sau că puteţi tăia firele electrice ale avioanelor, trenurilor, maşinilor, tancurilor, navelor, făcîndu-le inoperabile? plusă Generalul.

– Bineînţeles că nu mi-a trecut prin minte, zise George, retrăgîndu-se încet. Noi şoarecii, nu ne gîndim la asemenea lucruri. Nu vă fie teamă, încercă să-i liniştească.

Degeaba. Le putea simţi spaima.

– N-ai luat niciodată în considerare faptul că puteţi tăia orice cablu, linie telefonică, electrică, telegrafică din SUA pînă în Alaska? spuse cel de la Ministerul Afacerilor Alaskiene doar pentru a nu sta degeaba. Apoi, pentru a-şi evidenţia curajul, luă paharul şi turnă apa peste George. Şoarecele, ud leoarcă, începu să tremure.

– Presupun că nu realizezi că puteţi sabota şi distruge fiecare uzină atomică pe care o avem, spuse AEC, înainte ca George să fi răspuns la întrebarea anterioară. Şi, încercînd la rîndul său să-şi potolească teama, AEC goli propriul pahar cu apă peste bietul şoarece.

George începu să plîngă:

– Nici măcar nu mi-a trecut prin cap aşa ceva. Noi, şoarecii, sîntem altfel.

– Nonsens! strigă generalul. E legea naturii. Trebuie să vă ucidem, ca să nu ne ucideţi voi. Şi vom începe chiar cu tine.

Generalul urla cel mai tare fiindcă, dintre toţi, el era şi cel mai înspăimîntat. Mîna lui, ameninţătoare şi teribilă, cobora încetişor spre George. Dar generalul nu prea cunoştea trucurile şoricesti, căci George intrase în gaură înainte ca masa să fie zguduită de puternica lovitură. Şi alergă de-a lungul „şoselei şoarecilor" cît de repede putu, pînă ajunse în tren. Dar trenul nu merse prea mult. Şoarecii telepaţi tăiaseră fiecare fir, linie telefonică, telegrafică, electrică. De asemenea tăiaseră cablurile electrice ale avioanelor, navelor, maşinilor, trenurilor. Şi distruseseră fiecare document din lume.

George nu avu de ales şi o porni spre casă pe jos. Uzina, considerată un monument ridicat în cinstea stră-stră-străbunicului Michael, fusese cruţată. Drumul dură trei săptămîni.

Primul lucru pe care George îl zări cînd ajunse, fu cursa din faţa uşii lui. Nu era momeală iar piedica era ridicată, dar cursa rămînea cursă.

– George, spuse Clara cînd el încercă să o sărute, trebuie să vorbeşti cu portarul despre cursă.

Aşa că George ieşi afară imediat şi umblă prin uzină pînă auzi fîşîitul măturii.

– Salut, strigă.

– Salut, spuse portarul. Aşadar, te-ai întors.

– Soţia mea vrea să muţi cursa, spuse George. Îi e teamă să nu se prindă copiii.

– Îmi pare rău, spuse portarul, dar am ordin să pun o cursă în faţa fiecărei găuri.

– Cum de n-ai plecat împreună cu ceilalţi? zbieră George.

– Nu mai zbiera!!! Sînt prea bătrîn pentru schimbări, şi-apoi am o fermă la capătul drumului.

– Dar nu mai eşti plătit.

– Ce contează? Oricum nu mai găseşti nimic de cumpărat.

– Ce-i spun nevesti-mi despre cursă?

Portarul îşi scutură capul:

– Spune-i că o voi lua acordul supraveghetorului. Dacă va mai reveni. *Răspunderea mea e limitată.*

George intră şi-i spuse Clarei.

– George, zise ea bătînd din picioare, nu mai suport cursa aia de-afară. Supraveghetorul nu se mai întoarce aşa că vei pleca să-i cauţi.

George, care ştia că nu prea mai sînt oameni pe nicăieri, se duse spre fotoliul lui preferat şi se aşeză în el.

– Clara, spuse, punînd mîna pe o carte, poţi face ce doreşti, însă eu nu mai am cum să te ajut în problema asta. Am pierdut o lună întreagă cu prostiile tale şi n-am de gînd s-o iau de la capăt.

Răspunderea mea faţă de familie este limitată.

Traducerea
Ioana MUNTEANU

Liviu Radu Ce mai apare în *Asimov's Science Fiction?*

Numărul din decembrie 1994 începe cu un articol interesant al lui Robert Silverberg, *Crime and Punishment*. Pornind de la un caz real *(un adolescent american a stricat niște mașini în Singapore și conform legilor locale, foarte draconice, a trebuit ca pe lîngă închisoare să suporte și o pedeapsă corporală)*, Silverberg analizează reacția societății americane față de legile și tradițiile din alte părți. Cît timp au fost bătuți doar singaporezi, nimeni n-a avut nimic de zis. În momentul implicării unui american au intervenit toate societățile pentru protecția drepturilor omului. Această situație de superioritate față de tradițiile altora i-a amintit celebrului scriitor de situația în care s-a aflat cînd a scris, cu ani în urmă, *The Overlord's Thumb*. În povestire, un pămîntean încalcă, fără să știe, o lege a altei planete. Comandantul navei îl predă pe vinovat localnicilor, care-l pedepsesc aruncîndu-l într-un lac. Condamnatul scapă cu o baie bună, dar se creează precedentul respectării legilor locale. J.W. Campbell i-a refuzat povestirea, punîndu-i să scrie alta, în care pămînteanul încalcă deliberat un tabu local, iar în meciul de box care urma să decidă cine are dreptate, pămîntenii opun un campion pregătit special bietului localnic. Așa, ca să învețe băștinașii cine e mai puternic... Silverberg se justifică, explicînd că a scris o povestire împotriva propriilor păreri doar pentru că era tînăr și fără bani... Domnilor, încep să cred că se schimbă ceva în lume!

James Cappio scrie *Several months after „Ten years after"*. Un răspuns la un articol al lui Pat Cadigan care răspunde unui articol apărut în *Time*, 8 februarie 1993, despre *Cyberpunk*. Greu de înțeles fără să cunoști celelalte texte. Merită reținute cîteva afirmații:

Cadigan: Cyberpunk-ul nu-i doar SF, se reflectă în întreaga cultură. E o replică la apariția calculatoarelor personale.

Cappio: E edevărat că genul nu putea apare înainte de 1980, cînd nu avea suport tehnic, dar n-a modificat întreaga cultură.

Cadigan: Cyberpunk-ul e SF despre „lucruri cyberpunk".

Cappio: „Lucrurile cyberpunk" (implanturi, rețele de calculatoare, realitate virtuală, etc.) au existat și înainte de Neuromancer. Gibson doar le-a strîns la un loc, fără ca asta să însemne neapărat o combinație normală."

Cadigan: „Milioanele de oameni care utilizează rețelele de calculatoare și nu citesc SF" sînt adepți ai cyberpunk-ului.

Cappio: Mii de juriști care consultă Lexis sau Westlaw ar fi indignați de o asemenea afirmație.

Și tot așa... Interesant că Pat Cadigan face o diferențiere (pe care o știu doar cei care i-au citit articolul) între „cyberpunk" și „cyberpunk SF"...

Dar să trecem la literatură.

Mary Rosenblum & Greg Abraham - *Mr. Sartorius* (nuvelată)

Proză fantastică, în care un oarecare Keller, dîndu-se drept doctorul Vollman, nimerește în lumea imaginară a unui copil. Acolo oricine poate deveni orice, datorită domnului Sartorius (care apare la început sub înfățișarea unui rinocer ce vrea să fie scărpinat!) Un text sensibil, foarte frumos scris.

Jamil Nasir - *The Lord of Sleep* (povestire)

Alex Stone suferă de somnofobie. Acest lucru îi permite să miroasă drogurile. Lucrează deci pentru poliție. Ajunge, urmărind o delicventă, treaz, în lumea în care cellalți ajung doar în somn... Asta nu înseamnă, îi explică gardianul tărîmului, că poate scăpa de soartă... Excelentă.

Chris Willrich - *Little Death* (schiță).

Un copil găsește un pistol numit Little Death, care-i vorbește și-i spune că vine din viitor, pentru a corecta trecutul.

Îl îndeamnă să-și ucidă tatăl și fratele mai mare, care-i persecută. Copilul refuză, iar prin acest gest se schimbă, nu devine ce ar fi devenit în mod normal. Iar aparatul, îndeplinindu-și misiunea, dispare. Un text drăguț, sensibil.

Alison Lurie - *In The Shadow* (povestire)

Cella Zimmern primește de la Dwayne Mudd (ce nume!) un ceas, ca semn al logodnei. Bărbatul moare într-un accident, femeia continuă să poarte ceasul, iar de fiecare dată cînd are de-a face cu un bărbat, apare fantoma lui Mudd care-i bîrfește prietenul. Scapă de fantomă dăruind ceasul unei vrăjitoare africană. Povestirea e bine scrisă, cu un umor de calitate, dar motivul e uzat...

Neal Barrett Jr. - *Manhattan 99* (schiță)

O proză oarecum cyberpunk, cu vagi speculații despre realitate virtuală. Așa și așa.

Barbara Mater - *Delving în The Dark* (schiță)

Niște copii sapă noaptea în întuneric, atunci cînd cresc apele rîului. Dezgroapă un monstru cu care se luptă... Un fantastic spre horror nu foarte convingător.

R. Garcia y Robertson - *Werewolves of Luna* (nuvelă)

Poveste delirantă a unui excursionist pe lună care nimerește în mîinile unui extraterestru cu aspect de cîine și a unui umanoid cu aripi. E obligat să participe la jocurile din Circus Maximus. Învingătorul trebuie să ajungă la „inima vampirului", un rubin ascuns în... Castelul lui Dracula (!). După ce reușește, eroul se înscrie la alt concurs, pe Neptun! Nuvela, captivantă, terifiantă, cu elemente de umor suprarealist, are un farmec deosebit.

În ansamblu, un număr interesant, pentru toate gusturile, cu cel puțin două-trei lucrări foarte bune.

A LISTING OF TOLKIEN GROUPS - 1993

Compiled by Paul S. Ritz for The American Tolkien Society U.S. - Based Organizations

AMERICAN TOLKIEN SOCIETY
Minas Titith Evening-Star
Box 373
Highland, MI 48357-0373

NEW ENGLAND TOLKIEN SOCIETY
Ravenhill
c/o Gary Hunnewell
2030 San Pedro
Arnold, MO 63010

MENSA TOLKIEN SPECIAL INTEREST GROUP
Beyond Bree
c/o Nancy Martsch
P.O. Box 55372
Sherman Oaks, CA 91413

MYTHOPOEIC SOCIETY
TOLKIEN, C.S. LEWIS, CHAS. WILLIAMS AND GENERAL FANTASY
P.O. Box 6707
Altadena, CA 91003

MARION E. WADE CENTER
Wheaton College
Wheaton, IL 60187

TOLKIEN ARCHIVES FUND
Marquette University
1415 W. Wisconsin Ave.
Milwaukee, WI 53233

Niekas
RFD # 1, Box 63
Center Harbor, NH 03226-9729

ELANOR
Catie Kerriush
9206 Long Barrel Ln.
Houston, TX 77040

MENSA MYTHOPOEIC SPECIAL INTEREST GROUP
The Cauldron
Michael Halm
2264 Westwood Northern Blvd.
Apt. 2
Cincinati, OH 45225-1412

NATIONAL TOLKIEN LEAGUE
Ardalinde (formerly Frodo Fortnightly)
Louis Epstein
RD 2
Carmel, NY 10512

RESTORED KINGDOMS OF GONDOR AND ARNOR
CHRONICLES OF THE RESTORATION
c/o John Houghton
711 1/2 Leland Ave.
South Bend, IN 46616

ELVISH LINGUISTIC FELLOWSHIP (ELF)
Vinyar Tengwar
c/o Carl F. Hostetter
2509 Ambling Circle
Crofton, MD 21114
Parma Eldalmberon
c/o Christopher Gilson
300 N. Civic Drive # 304
Walnut Creek, CA 94596

GLOSSOPOEIC SPECIAL INTEREST GROUP OF AMERICAN MENSA, LTD.
Glossopoeic Quarterly
c/o Steven Mark Deyo
P.O. Box 11620, St. Paul, MN 55111-0626

MIRCEA LIVIU GOGA — ÎNTOARCEREA ACASA

A fost ziua în care Maria s-a sinucis a patra oară, imprevizibilă, exasperată de singurătate; au găsit-o cu o floare roșie înfiptă sub sînul stîng, în grădină. În timp ce eu, în cealaltă parte a casei, spuneam: la nu te mai tot sinucide, parcă ți-e frică de trupul tău și de sufletul ăsta, de oameni ca și de mașini, de pămînt, cer și destin, la nu te mai tot sinucide, ești desuetă și cine înțelege de ce o faci, întîi să-ți tai venele cu solzii peștelui placoderm pe care l-am găsit într-o stîncă, apoi să mănînci pagina aia otrăvită de ziar în care se vorbește despre un război de care nu știusei nimic, apoi să te arunci în tine însăți de la etaj, morți, morți atroce, abia ai fost salvată, știi bine, aș vrea să te mai învăț și alceva, iar ea mă asculta aproape indiferentă și asta mă durea, căci investisem în ea o oarecare doză de suflet, mă durea dar îmi plăcea totuși că mă ascultă și nu știam că în vreme ce eu îi vorbeam așa, în partea cealaltă a casei, ascunsă și liberă, Maria tocmai fusese descoperită cu pieptul străpuns de floarea cea roșie și catifelată. Iar acum, cînd mă apropii din nou de casă, nu fac decît să-mi aduc aminte.

Deschid ușa și las privirea să se înece în covor laolaltă cu tălpile pantofilor sport, apoi ochiul le depășește, o ia înainte căutîndu-mă, căci venisem într-o fugă de la gară fără să reușesc să mă ajung din urmă, dar în hol nu e nimeni, decît bunicul și o minge mare care explodează de afară, din careul ferestrei deschise și-l lovește pe bunic în umăr; apoi obiectul sare lovind zidul, înegrindu-l și împrăștiind stropi minusculi și fragmente fine de tencuială în raza aurie a soarelui acelei amiezi poleite cu toamnă. Seara n-am mai plecat la cinema, rula un film cu pirați iar eu am simțit o panică de nedescris, multe zile apoi, cînd, personajul principal e rănit și începe să curgă sînge. I-am spus lui tata: vreau la W.C., el a înjurat că mă găsisem tocmai atunci, am stat în cabină cam cît am socotit eu că aveam timp să se facă bine individul de pe ecran, apoi totul a trecut. Nu puteam, nu puteam să văd oameni răniți, dar nu eram decît un idiot de copil sensibil, un mare idiot de copil.

I-am zis: nu mă face să mă cred, lîngă tine bărbat, nu mă face să fiu murdar și gelos: ți-aș mușca buzele alea, te-aș zgîria și ți-aș vărsa în mine inima ta. Tot răul ei să vină aici, să se amestece cu tot răul meu și să ne facem o baltă murdară ca să reflectăm stele. Nu știu de ce-mi tot vine să fac din apă vin și să merg pe mare cînd te apropii de mine. Tu semeni unui mit sălbatic, tu ești paloarea crudă a dimineților de duminică. Nu mă face să te iau în brațe și să te sărut, căci m-ai putea iubi și cu sîngele. Nu te face femeie, nu mă face bărbat. Mai bine, las'să treacă vremea și să nu ne întîmpine nicăieri. Să-mpărțim, în drum către moarte, un prînz la iarbă verde, o lacrimă și să dăm în două, cînd și cînd, un surîs, cu o lovitură de secure.

M-am grăbit să deschid ușa și să trec în camera de oaspeți, unde m-am plimbat o vreme nestingherit pe lîngă fratele meu care desena ceva pe o planșă. Nu eram nici acolo, dar auzisem ușa spre dormitor închizîndu-se și voiam să dau binețe tuturor, umbrei cîrșului, mai ales, și cărților așezate în teancuri groase pe lîngă birou și pe rafturile înșirate de-a lungul pereților. Hei, tinere, am spus, fiul risipitor s-a întors în literatură după ce a trăit ce-a vrut viața să-l facă să fie, nu ce-ar fi vrut el să facă cu viața, s-a întors pe jos, aduceți-vă aminte sînt o sumă de-ntîmplări petrecute alevea, am venit cu o experiență bogată, am învățat chiar cum să vă urăsc, sînt o sintagmă a vechilor voastre erori, am uitat doar să plîng la filmele indiene și să rîd la comediile lui Charlot, hai să vă arăt inima mea, picioarele, mîinile, viscerele toate, le recunoașteți? Voi, în care trufia geloasă a învins dorința de noroc a trupului meu. Luna se făcuse roșie și era eclipsă, iar tu, Maria, stăteai afară și mă priveai prin lunetă în loc să te uiți la cer. Un lunatic, strigasei. Am dat din umeri, eu nu pot să iert, nu pot să uit, căci altfel ce anume ne-ar mai diferența? Ei și, ce dacă vreau să mă dărui în vînt unor suflete incompetente? Eram elev, tu nu știi, frățioare, în vacanță munceam ca zilier pentru bani, eram mai modest, n-aveam chef decît de un aparat de fotografiat, încă nu mă marcase ideea moștenirii unchiului bogat și necunoscut; aveam mulți prieteni și le recitam din Esenin și plîngeam recitînd, așa mi-era felul pe atunci, iar oamenii se prefăceau că mă înțeleg, eu așa cred azi, că doar se prefăceau și în timp ce deschideam ușa spre dormitor mi-am mai spus: am trăit asemenea lucruri, încît nici tu, Maria, nici alta sau altul n-or să mă facă să cred că se poate.

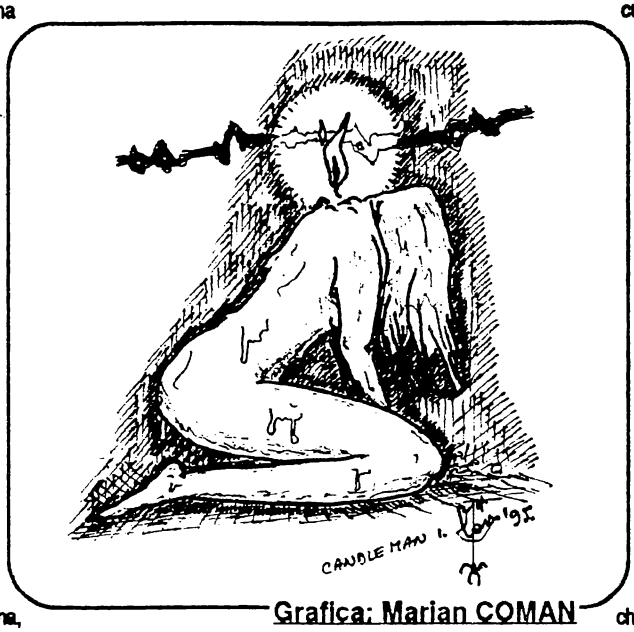

Grafica: Marian COMAN

M-am lăsat în fotoliu, cu gîndurile împrăștiate pe jos ca un teanc de reviste; tu îți pusesei pe trup o cămașă roșie ca focul și eu îmi pusesem o cămașă albastră. Tu mă priveai cu ochi care ardeau, iar eu te priveam cu închipuirea care arde mai tare. Tu ai apucat un foarfece și te-ai apropiat de mine iar eu m-am apropiat de tine să te sfîșii cu buzele doar. Ai desfăcut cămașa mea și ai decupat din partea stîngă a pieptului o siluetă de pînză în forma inimii. Mi-ai pus-o în palma care pulsa, laolaltă cu foarfecele. Eu ți-am desfăcut cămașa și de peste sînul tău stîng am decupat o inimă de pînză. Ai spus: am pus ceva din sufletul meu în tine. Păstrează inima asta, să-ți amintești de noi în ziua în care vom fi altceva. I-am spus: păstrează inima asta albastră a mea; nu e roșie ca a ta, dar pe dinăuntru are o bucată din sufletul meu. Privește-o, e ca un lac albastru. Privește-o și nu te mira. Prin culoarea ei se poate vedea pînă foarte departe. Dar vei ști, te vei pricepe să vezi?

Atunci mă chinuia o îndoială pe care am vrut să ți-o transmit ca să nu ne sperie fericirea noastră.

Totul în casă era trecut, în afară de camera pe care tata o construise în lipsa mea. Totul în casă devenise foarte tîrziu: pe ușa deschisă din dormitor au năvălit fluturi uscați de toate mărimile; ei se prelinseră prin aer către mine, apoi mă traversară și se pierdură undeva în spate. Acum o puteam zări pe Maria, așa cum o găsise moartea și am lămurit în sfîrșit un amănunt ce mă obsedase luni de zile: deși privea spre ușă și mă chema, am avut atunci senzația stranie că nu pe mine mă văzuse; mă chema, dar nu fusesem eu cel chemat, ci altcineva, iar acum, ultîndu-mă bine, am înțeles în sfîrșit că ea privise înainte, prin timp, la cei ce azi deschide această ușă, la mine, cel mai tîrziu dintre muritori; acum din toată Maria nu mai puteam zări decît ochii, și nu cum îi zărisem atunci, reci și străbătîndu-mă odată cu stolul de fluturi uciși, ci vii și totodată înțelegători și cuprinzători cum îi știusem demult. Ea murea acolo, deși știam că în grădină zace o nouă Marie și că din fata grădinii crește capătul unui trandafir. la inima mea, o inimă roșie!

M-am ajuns, în sfîrșit, din urmă, abia înainte de a apăsa clanța ușii care se deschidea către camera nouă. Am intrat în mine ușurat, totul devenise firesc, iar camera nouă nu mai presupunea umbre, nu mai aducea cu sine trecutul și neliniștea anilor care-au fost. Acolo era doar viitor, lucruri care se vor întîmpla și vor rodi noi și noi întîmplări.

Am deschis ușa și m-am dat la o parte din calea aerului rece și igrasios, m-am strecurat printre moleculele lui să privesc podeua de ciment și firele albicioase ale păianjenilor tineri.

BOOKSHOP

Ultimele noutăți HORROR în Anglia

MACABRE

(MACABRU)

Stephen Laws, Hodder & Stoughton, London, 1994, 440, pag., hardcover

Al șaptelea roman (după GHOST TRAIN, SPECTRE, THE WYRM, THE FRIGHTENERS, DARKFALL, GIDEON) al scriitorului englez Stephen Laws, născut în 1952 în Newcastle upon Tyde. MACABRE este un amestec terifiant de viziuni de coșmar și de paranoia urbană, o adevărată *dark fantasy* supranaturală. Întîmplările sînt aparent fără legătură. Coșmarul lui Tony Dandridge începe în noaptea în care își oprește taxiul pentru a culege de pe stradă o tînără femeie și pe copilașul ei, încercînd astfel să scape de singurătatea chinuitoare în care trăia de cîtva timp. Frumoasa Ranjana fuge pentru a scăpa de o căsătorie aranjată și bîntuie la întîmplare străzile; coșmarul ei începe în momentul în care cade victimă membrilor unei bande de vagabonzi. Randall încearcă să-și facă drum în viață luptînd plin de demnitate pe străzi, dar nu poate face față acelora care vin direct din Iad. Mac, un vagabond fără trecut, cutreieră fără încetare străzile neputîndu-și stăvili o serie de amintiri înfricoșătoare în care sufletul său este supus unei agonii și terori de nedescris. Deși își trăiesc propriile lor coșmaruri, aceste personaje sînt atrase inexorabil spre o confruntare terifiantă și macabră cu forțele Răului. Pe măsură ce străzile orașului cad pradă violenței și crimei, porțile Iadului sînt larg deschise celor care vor să iasă la lumină după ani și ani de întuneric avînd în minte un singur scop: răzbunarea cu orice preț. Un roman de un stil aparte, caracteristic pentru tînărul scriitor englez.

Florin Mircea TUDOR

POSTA REDACȚIEI

Visătorul... ăla visător (Cîmpia Turzii, probabil) - Indiferent de opinia proprie trebuie să respecți și opinia celorlalți cititori (indiferent dacă este sau nu din Craiova), iar dacă tu consideri că există publicații care nu merită nici măcar să fie înjurate, cu atît mai mult e bine (pentru noi)că mai există unii care ne și înjură. Nu credem să revină rubrica Marei din simplul motiv al lipsei de timp (în afară de extenuanta muncă de la radio gestionează și oarece rubrici prin pagina de sefe a "Curierului Național". Abia reușim să facem față (nu din lipsă de materiale, ci tot de timp) la 16 pagini, așa că nici vorbă. În ceea ce privește apariția horrorului separat nu cred că e cazul avînd în vedere noua titulatură a revistei. Nu ne-ai supărat și nici nu ne-ai plictisit cu scrisoarea ta. La scrisori se răspunde, evident (în limita spațiului disponibil).

RADU PAVEL GHEO (TIMIȘOARA) - Contactează-ne urgent pentru clarificarea unor probleme legate de medalionul pe care dorim să ți-l dedicăm. Eventual comunică-ne un număr de telefon (chiar și efemer = o singură convorbire) unde poți fi "prins" (și ziua). Am primit între timp noua ta scrisoare așa încît ne bucurăm că cei din Cluj ți-au trimis premiul, apropo de văzutul la întîlniri: urmează Craiova; așa că poate... Oricum, trebuie să ai vreo cunoștință cu telefon.

Horia Nicola URSU (Satu Mare) - Dă-i bice cu "Interviu cu un vampir" pentru că deja au început să-i facă reclamă (posezi cumva și oarece imagini cu Tom Cruise în postură vampirică?). În ceea ce privește antologiile: în prima urgență (de fapt a doua) ar fi traducerea și adaptarea prefeței de la "Livre d'or de Fritz Leiber".

HRIB Florin Iulian (Hunedoara) - Mulțumește-te cu cronicile de film. E adevărat că navele din cărămizi sînt interesante, dar noi am trecut deja la cele din ciment.

Nicolae Ariton (Tulcea) - Sună-ne neapărat marți după ora 17.00.

Laurențiu Gh. ȘOVĂIALĂ (Breaza) - Dacă ești cu adevărat pasionat de desenul sefe atunci perfecționează-te pentru că se pare că ai oarece posibilități. Pentru început două sfaturi: studiază anatomia și renunță la pix pentru că deformează mîna (dpdv artistic vorbind).

Gabriel ARGEȘEANU (Roșiorii de Vede) - "Procedura penală" n-a fost abordată cu suficientă rigurozitate. Pentru un rechizitoriu literar complet adresează-te forurilor locale (Liviu Surugiu).

Dan Gheorghiu (Sibiu) - Serialul "File din istoria SF-ului anglo-saxon" de J. Sadoul a fost întrerupt întrucît va apare în volum la editura Vremea.

Sabin Dăniță (Cîmpina) - Cam lungă, dar poate constitui un punct de plecare. Mai vedem.

Ionuț Bănuță

muzica sferelor (2)

ALAN PARSONS

De trupa Pink Floyd a auzit toată lumea și excelente albume ca „Atom Heart Mother" (1970), „Dark Side of The Moon" (1973), „Wish You Were Here"(1975) sau „The Wall" (1979), pentru a cita doar cîteva din celebrele lor lucrări muzicale, au intrat în conștiința mai multor generații. Nu mă voi opri la ei acum, ci la Alan Parsons, sunetistul giganticei Pink Floyd. Acesta, deși a stat aparent mai în umbră, are la activ un număr important de creații solo din care un loc de frunte îl dețin opera-rock „Tales of Mystery and Imagination of Edgar Allan Poe"(1975) și albumul „I, Robot"(1976), după clasica, de-acum carte asimoviană a deceniului V.

Prima piesă, „A Dream Within a Dream", a albumului din 1975 se deschide cu un citat din E.A.Poe, care, în esență enumță următoarele: «Pînă acum n-am întîlnit gînduri care nu pot fi spuse în cuvinte. Există, însă, un grup de stări de o delicatețe și sensibilitate extraordinară care nu sînt gînduri și nu pot fi exprimate în cuvinte. Aceste stări apar în suflet numai în momente intense de liniște, de împăcare cu sine, cu „eul" interior, atunci cînd mintea este în vecinătatea perfecțiunii. Astfel de stări sînt înrudite cu „lumea visurilor".» Aici am surprins aceste stări în care tot ceea ce vedem este un vis în interiorul altui vis.

Albumul, de factură *rock-progresiv*, conține 10 piese dintre care se remarcă în mod deosebit: „The Raven", „The Tell-Tale Heart", „The Cask of Amontillado", „The Fall of The House of Usher", toate amintind de atmosfera straniu-fantastică a cărților lui E.A.Poe. Și, pentru că am amintit de Casa Usher, trebuie să pomenesc și povestirea „Usher II", din „Cronici marțiene", unde Ray Bradbury imaginează o pedeapsă strict literară „POE-iană" pentru cei care au/vor nesocoti și distruge prin ardere pe rug opera lui E.A. Poe.

Fața B a albumului, aproape toată instrumentală, este prefațată și ea de un citat din E.A.Poe care, în esență, afirmă că: „Muzica străbătută de o idee interesantă este poezie. Muzica fără o idee este doar muzică. Fără muzică și fără idei incitante, intrigante, culorile devin palide, omul un nenorocit și casa o catacombă, iar moartea lasă totul, pentru moment, în nemișcare".

No comment...

Prima piesă, „I, Robot", care dă și numele albumului din 1976 este instrumentală iar a doua, „Wouldn't To Be Like You", este inspirată de... Cutie (alias robotul QT-1), năstrușnicul personaj al povestirii „Raționament". Și alte piese au la bază cîte una din povestioarele lui Asimov: „The Voice" pe „S-a pierdut un robot", superba „Don't Let It Show" pe „Mincinosul", etc. O mențiune specială merită balada „Some Other Time", poate cea mai bună melodie din cele 10 cîte numără „I, Robot". Muzica de pe acest album valoroe e cam tot de factură Rock-progresiv punctat, pe alocuri, cu elemente de muzică electronică.

Din aceeași generație de muzicieni a lui Alan Parsons face parte și excelentul chitarist american *Alvin Lee* care cu trupa sa „Ten Years After" a înregistrat de-a lungul timpului cîteva succese notabile printre care albumele: „A Space in Time"(1971) și „About Time"(1989). Punctul forte al carierei lor rămîne însă memorabila prezență la legendarul Woodstock 1969. Alvin Lee a fost prezent și la festivalul de „blues" de la Mamaia în vara lui 1993.

În numărul viitor cîte ceva despre ...Megadeth.

P.S. Special Thanks to „Bass-Maker" Adrian M.

Remus CERNEA

VIDEOMANIA

FREEJACK

Cu: Amilio Estevez, Mick Jagger, Anthony Hopkins
regia: Geoff Murphy
scenarul: Steven Pressfield
după romanul „Imortality Inc.", de Robert Sheckley
producție:1991

Cartea începe cu accidentul unui proiectant de iahturi, intenționat pus la cale de o corporație din viitor, în scopuri comerciale, pentru reclamă. Filmul debutează cu accidentul unui pilot de formula 1, survenit întîmplător în timpul unei curse.

Diferențe apar și în privința anilor. Dacă în roman, omul era smuls din 1958 și aruncat în 2110, în film lucrurile evoluează mai repede; pilotul este răpit din 1991 și proiectat în 2009.

Dar să lăsăm cartea și să vă vorbesc despre film.

Președintele unei corporații din viitor, avînd o vîrstă înaintată și un corp uzat, știe că nu poate să-i placă secretarei sale, nimeni alta decît prietena din trecut a pilotului. Pentru a o cuceri, bătrînul dorește să-și transfere personalitatea în trupul fostului iubit al ei. Nimic mai simplu decît să aducă în viitor corpul pilotului înainte de impactul mortal. Însă odată ajuns în viitor, pilotul reușește să scape din mîinile celor care operaseră transferul.

Din acest moment el devine un FreeJack, proprietatea corporației care a plătit călătoria sa în viitor. Oricine îl vede este obligat să-l raporteze poliției, punîndu-se chiar o recompensă pe capul lui. Urmărit continuu de dorința președintelui corporației și de ambițiile vicepreședintelui (ce plănuia să preia conducerea), pilotul Alex Furlong este constrîns să fugă și să se ascundă, fuga aceasta generînd o acțiune palpitantă, timp în care poți să-ți formezi o imagine asupra viitorului Americii. Zgîrîie norii s-au înmulțit, lumina se aprinde la o simplă vorbă, caroseriile automobilelor sînt foarte aerodinamice și automatizate, întreaga personalitate a unui om poate fi stocată în memoria unui computer (cu dezavantajul că această personalitate se neantizează, este distrusă dacă în cîteva zile nu i se mai găsește un nou corp, o nouă gazdă), etc.

Asta-i partea frumoasă a viitorului. Pentru că, din păcate, cealaltă față a Americii este prezentă: ape întinse cît vezi cu ochii poluate în întregime, oameni săraci care, fiind constrînși de mizerie, fac orice, începînd de la a mînca șobolani tripți, pînă la a-și trăda propriul amic (cum o face chiar fostul manager al pilotului, ajuns între timp falit). Cu toate eforturile prietenei sale, Freejack-ul este prins. Nu vă dezvălui însă finalul. Vă las plăcerea să-l descoperiți singur. Merită.

Am observat că de la o vreme cîntăreții sînt solicitați din ce în ce mai des în filme. Și în acest film am recunoscut pe unul din ei, anume pe vocalistul formației Rolling Stones, care interpretează rolul mercenarului plătit de președinte pentru a-l anihila pe Furlong. Se pare că tipul are stofă de actor, fiindcă mi-a plăcut cum și-a interpretat rolul.

Modelele sofisticate care-ți iau ochii apărute în multe filme SF vor determina, cred, designerii de automobile să proiecteze întocmai mașinile viitorului, iar ele vor sfîrși prin a fi produse în serie, spre deliciul celor care spun că imaginarul creează realitatea, că SF-ul construiește viitorul...

IULIAN HRIB